

ΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ

ΕΤΟΣ Β'. ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 9
ΑΘΗΝΑ, ΙΟΥΝΙΟΣ 1925

Α. Δ. ΠΑΠΑΔΗΜΑ

ΠΛΗΒΕΙΟΙ

Δράμα μονόπρακτο

Πρόσωπα

Εύρουδίκη 'Ως 45 χρονῶν, μὰ πού φαίνεται νεότερη χάρη στήν καλοζωία "Όλοι της οἱ τρόποι ἔχουνε τή σφραγίδα τοῦ νεοπλουτισμοῦ. "Υφος ἀλαζονικό.

Καίτη κόρη της ὡς 25 χρονῶν. "Υφος ἀγέρωχο πού ἔχει πάθει σημαντική μείωση. Ἡ ἀμφιβολία καί ἡ ἀνησυχία ξεχωρίζουνε μερικῆς στιγμῆς στοὺς τρόπους της.

Περικλῆς 'Ως 40 χρονῶν. "Υφος ἀνθρώπου πού εἶναι τέλεια εὐχαριστημένος ἀπὸ τὸν ἑαυτό του.

Ἄγλαϊα γυναίκα του. Τρόποι ὑπερηφανικοί, πού προσπαθοῦν νὰ φαίνονται ὅσο τὸ δυνατό πιδ ἰσομισκοί.

Μιλτιάδης 'Ως 45 χρονῶν, μὰ πού φαίνεται νεότερος ἐπειδὴ περιποιεῖται τὸν ἑαυτό του πολὺ. Ντύσιμο ἀμεμπτο. "Υφος ξηλασμένο, ὕφος ἀνθρώπου πού δείχνει ὅτι τὸν βαραινοῦνε τάχα πολλῆς ἐργασίας.

Πέτρος 'Ως 25—30 χρονῶν. "Υφος ζωντανὸ καί ἐνθουσιαστικό. Στούς τρόπους του ξεχωρίζει κάποια ἀγνότητα καί καλωσύνη.

"Ενας ὑπερεταῖκος μὲ οἰκοστολή.

"Η σκηνὴ στήν Ἀθήνα σύγχρονη

(Σκηνοθεσία: Σαλόνι ἐπιπλωμένο μὲ πολυτέλεια νεοπλουτισμοῦ. Πάνω ἀπὸ τὸ ντιβάνι τοῦ βάρους μιὰ φωτογραφία μεγάλη τοῦ πατέρα σὲ νεότερη ἡλικία. Δεξιὰ καί ἀριστερὰ καρέκλες μὲ μικρὰ τραπεζάκια. Δυὸ πόρτες ἢ μιὰ στή μέση πού ὀδηγεῖ στήν εἴσοδο καί ἡ ἄλλη δεξιὰ πού ὀδηγεῖ στὰ ἄλλα δωμάτια τοῦ σπιτιοῦ).

Εύρουδίκη (μπαίνει βιαστικά. Ρίχνει τὸ καπέλλο της τὰ γάντια καί τὴν ὀμπρέλλα της στὸν καναπέ μουρμουρίζοντας κάτι ἀνήσυχα.

Ὁ ΥΠΕΡΕΤΑΚΟΣ (ἀπὸ τῆ μεσαία πόρτα) Τῶδωσα κυρία. Δὲ μ' ἀφισαν νὰ ἰδῶ τὸν κύριο. Μοῦ εἶπαν μάλιστα ὅτι τοὺς παραφορτωθήκαμε (δισταχτικά) Κι' εἶπαιτ' ἅν ἔκανα νὰ φύγω ἄκουσα κάτι λόγια ὄχι καὶ τόσο καλά γιὰ τὸν κύριο..

ΕΥΡΥΔΙΚΗ. Καλά πῆγαινε. Δὲν εἶν' ἀνάγκη νὰ μοῦ πῆς τι λόγια ἄκουσες ἀπὸ πρόστυχα στόματα. (Ὁ ὑπερετάκος χαιρετᾷ καὶ φεύγει). Μι! καὶ τί ἔχουμε ν' ἀκούσωμε ἀκόμη (περπατᾷ πάνω κάτω μετὰ τὴν ἴδια ἀνησυχία πάντα). Ἔρχονται στιγμὲς ποῦ μοῦ φαίνεται πὼς πρέπει νὰ λείψω γιὰ πολὺν καιρὸ ἀπὸ δῶ.. Κι' ὅμως χρειάζεται κάποιος γιὰ νὰ τὸν σώσει (κάθεται). Ἔχω πεθάνει κυριολεκτικί.

ΚΑΙΤΗ (μπαίνει ἀπὸ τῆ μεσαία πόρτα βιαστικῆ καὶ ἐκνευρισμένη). Μὰ τί κάνατε; Ξαναπήγατε στοῦ Φορέστη;

ΕΥΡ. Πῆγα νὰ τὸν παρακαλέσω γιὰ τελευταία φορὰ ν' ἀποσύρη αὐτὸς τοῦλάχιστο τὴ μήνυση.

ΚΑΙΤΗ. Μὰ μαμᾶ, κάνετε κάτι πράματα. Ὁ ἄνθρωπος ἔγινε ἔξω φρενῶν ἔξ' αἰτίας τῆς διαγωγῆς σας.

ΕΥΡ. Τῆς διαγωγῆς μου;

ΚΑΙΤΗ Οὐφ, μαμᾶ, κοντεύω νὰ τρελλαθῶ μ' αὐτὴ τὴν ἱστορία. Σχεδὸν τὸν εἶχα πείσει ν' ἀποσύρη τὴ μήνυση. Μὰ σεῖς μετὰ τίς φωνές σας, μετὰ τὸ ἀλαζονικὸ σας ὕφος τὸν κάνατε ν' ἀλλάξη ἡ ὄψαση. Μοῦ τὸ εἶπε καθαρά: «Ἡ μητέρα σας, δεσποινίς, εἶνε ἀνισόρροπη. Καὶ τῆς φαίνονται πολὺ εὐκόλα ὄλ' αὐτά. Ἀλλὰ συλλογισθῆτε κι' ἐμένα ποῦ ἐμπιστεύτηκα τὰ χρήματά μου σ' ἕναν ἀπατεῶνα» Καὶ πρόσθεσε ὑποκριτικά: «Συγγνώμην ποῦ ἀναγκάζομαι νὰ μιλήσω ἔτσι γιὰ τὸν πατέρα σας».

ΕΥΡ. Ἀπατεῶν ὁ πατέρας σου! Ὁ ἔλεινός, ὁ ἔλεινός.. ὅταν κερδοσκοποῦσε μαζί του.. Ἄς ὄψονται οἱ περιστάσεις. Ὅσο γιὰ τὸ «ἀνισόρροπη», μιὰ τέτοια συμφορὰ βέβαια μπορεῖ νὰ κάνη κανέναν ἔξω φρενῶν. Γιὰ σκέψου ὅτι εἴμαστε δύο γυναῖκες μόνες.. ὅτι δὲν ἔχουμε κανέναν ποῦ νὰ μᾶς πονάη, νὰ μᾶς ὀδηγῆ. Ἀπ' ὄλ' αὐτὰ τὰ ὑποκείμενα ποῦ μᾶς ἔρχόνταν μετὰ τόση προθυμία ἐδῶ, ὅσο δὲν εἶταν ὁ πατέρας σου στὴ φυλακὴ, δὲν ξαναπάτησε κανένας. Ὅλοι, ὅλοι γιὰ τὸ συμφέρον τους.

ΚΑΙΤΗ Ἄλλ' αὐτὸ εἶνε ἀπλούστατο (Μικρὴ σιωπὴ) Συλλογίζομαι κάτι.. Ἄν πετύχη αὐτό..

ΕΥΡ. Βαρῆθηκα πιά αὐτὰ τὰ σχέδια.. Κανένας δὲν μᾶς ἐμπιστεύεται πιά. Αὐτὸ πρέπει νὰ τὸ πάροουμε ἀπόφαση.

ΚΑΙΤΗ. Καὶ ὅμως..

ΕΥΡ. Ὅ,τι ἔχεις σκοπὸ νὰ κάνης νὰ μοῦ τὸ πῆς. Δὲν πρέπει ν' ἀφίσουμε νὰ ὑποπτευθῶνε ὅτι μεταχειριστήκαμε κάθε μέσοκ. ἀταλαβαίνεις

κάθε μέσο.. Πρέπει νὰ κρατήσουμε τὴν ἀξιοπρέπειά μας στὴ δύσκολη αὐτὴ περίσταση.

ΚΑΙΤΗ (θλιμμένα καὶ μετὰ κάποιο σαρκασμὸ) Μαμᾶ, ἄρχισα ν' ἀφίνω κατὰ μέρος αὐτὴ τὴν περίφημη ἀξιοπρέπεια!

ΕΥΡ. (μετὰ ἔπαρση) Ἐνας χαρακτηριστὸς πλασμένος μ' αὐτὴν δὲν μπορεῖ νὰ τὴν ἀφίση εὐκόλα.

ΚΑΙΤΗ. Αὐτὰ εἶπατε καὶ στοῦ Φορέστη καὶ γι' αὐτὸ ἔγινε ἔξω φρενῶν ὁ ἄνθρωπος. Δὲν ξέρετε ὅτι γιὰ νὰ σᾶς συμπονέση, γιὰ νὰ σᾶς λυπηθῆ ὁ ἄλλος πρέπει νὰ σᾶς ἰδῆ ταπεινωμένη..

ΕΥΡ. Νὰ ταπεινωθῶ μπροστὰ στὸ χθεσινὸ γιρολόγο;

ΚΑΙΤΗ Ἐλάτε δά, μαμᾶ. Κι' ὁ μπαμπᾶς τί εἶταν πρὶν γίνη χρηματιστής!

ΕΥΡ. Ἀνόητη! Παραβάλλεις τό..

ΚΑΙΤΗ (διακόπτοντας) Νομίζω πὼς..

Ὁ ΥΠΕΡΕΤΑΚΟΣ (ἀπὸ τῆ μεσαία πόρτα) Ὁ κύριος Περικλῆς, μετὰ τὴν κυρία του.

ΕΥΡ. (σηκώνεται) Ἄς περάσουν.. (διορθώνει τὸν καρπέ. Ὁ ὑπερετάκος βγαίνει. Ἡ Καίτη προχωρεῖ στὴν πόρτα. Μπαίνουν ὁ Περικλῆς καὶ ἡ Ἀγλαΐα. Προσπαθεῖ νὰ φανοῦνε ὅσο μποροῦνε περισσότερο θλιμμένοι. Χαιρετιοῦνται. Κάθονται).

ΠΕΡΙΚΛΗΣ. Κυρία μου, ἐπιτρέψτε μου νὰ σᾶς ἐκφράσω ὅλη μας τὴν συμπόνια. Μόλις σήμερον τὸ πρωὶ τὸ μάθαμε ἀπὸ τὴν ἐφημερίδα.

ΑΓΛΑΪΑ. Καὶ τί σύμπτωση. Ἄλλη φορὰ βλεπόμαστε συχνότερα. Ποιὸς νὰ μᾶς τῶλεγε πὼς εἶταν ἡ τελευταία φορὰ προχθὲς στὸ ντάνσιγκ. Τὶ κρίμα! Πόσο λυπήθηκα τὸν κύριο Λεωνίδα.

ΠΕΡΙΚΛΗΣ Μὰ πὼς ἔγινε; Θὰ μπορούσατε νὰ μᾶς πῆτε μερικὲς λεπτομέρειες. Συγγνώμην ἂν σὲ μιὰ τέτοια στιγμὴ γινόμαστε ἀδιάκριτοι. Ἄλλ' οἱ καλοὶ φίλοι νομίζω πὼς ἔχουνε καθῆκον...

ΕΥΡ. Σᾶς εὐχαριστοῦμε. ἀλλὰ ξέρετε, ἔχουν σφραγίσει τὸ γραφεῖό του. Δὲν ξέρομε ἀκόμη τίποτα. Τίς λίγες στιγμὲς ποῦ μᾶς ἐπιτρέπουν καὶ τὸν βλέπομε στὴ φυλακὴ δὲ μᾶς λείει τίποτα.

ΑΓΛΑΪΑ (μετὰ προσποιητὴ θλίψη) Καὶ πόσο κακόβουλα εἶταν γραμμένη ἡ εἴδηση στίς ἐφημερίδες!

ΚΑΙΤΗ. Οὔτε πολὺ, οὔτε λίγο: Καταχραστής, ἀπατεῶν! (Ἡ Ἐθροδίκη τὴν κοιτάζει μετὰ ἄγρια ματιά).

ΑΓΛΑΪΑ. Τρομερό, ἀμαρτητές μου. Τοῦλάχιστο ἂν μπορούμε νά..

ΠΕΡ. (διακόπτοντας) Δηλαδή ἂν ἡ οικονομικὴ μας θέση τὸ ἐπέτρεπε δὰ μπορούσαμε ἴσως..

ΕΥΡ. Καλέ μου, κύριε Περικλή, υποθέτω πως μιὰ ενέργεια από μέρους όλων τῶν φίλων θὰ μπορούσε νὰ συμπληρώσῃ τὸ ποσόν.. Καὶ τότε...

ΠΕΡ. (προσποιητὰ) Κατ' ἀρχὴν εἶμαι πρόθυμος, εἶμαι πρόθυμος κυρία μου, εὐχαρίστως.. ἀλλὰ δὲν ξέρουμε σὲ τί ποσόν ἀνέρχεται τὸ ἔλλειμα..

ΚΑΙΤΗ Ὅσο γι' αὐτὸ θὰ κάνετε τὸν κόπο νὰ ἰδῆτε τὸν μπαμπὰ στὴ φυλακή. Ἡ ἐπίσκεψη ἐνὸς καλοῦ φίλου, θὰ τὸν παρηγοροῦσε.

ΑΓΛΑΪΑ Νὰ πᾶμε... νὰ πᾶμε... Εἶναι καθήκον μας. Τὸν καυμένον τὸν κύριο Λεωνίδα.

Ὁ ΥΠΕΡΕΤΑΚΟΣ (ἀπὸ τὴ μεσαία πόρτα) Ὁ κύριος Μιλτιάδης.

ΕΥΡ. (σηκώνεται) Φέροντες ἔδω... (ὁ ὑπερέτακος βγαίνει. Σὲ λίγο μπαίνει ὁ Μιλτιάδης)

ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ. Κυρία μου, δεσποινίς (υποκλίνεται μπροστὰ στοὺς ἄλλους) Εἶμαι κατάπληκτος. Μὰ αὐτὸ εἶναι ἀπροσδόκητον ὁμολογουμένως!

Στὴν ἀρχὴ ἔτριβα τὰ μάτια μου ὅταν διάβριξα τὴν εἴδηση γιὰ νὰ βεβαιωθῶ, ἂν πράγματι εἴταν ὁ καλὸς μας φίλος, ὁ Λεωνίδας. Ὅταν ἐβεβαιώθηκα.. δὲν ἤξερα τί νὰ υποθέσω.

ΕΥΡ. Καὶ ὅμως εἶναι ἀλήθεια. Ὅρίστε, καθῆστε κύριε Μιλτιάδη (κάθονται).

ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ. Φαντάζομαι τὴ στενοχωρία σας. Εἶνε τρομερόν ..τρομερόν!

ΕΥΡ. Σκεφθῆτε νὰ μᾶς βρῆ μιὰ τέτοια συμφορὰ τόσο ἀπρόοπτα. Μιὰ ἄλλη στὴ θέση μου λιγότερο γενναία..

ΑΓΛΑΪΑ Ἄλλ' ἀγαπητή μου, ἔχετε καθήκον νὰ σώσετε τὸν ἄντρα σας.

ΚΑΙΤΗ Γιὰ λάθη ποὺ δὲ φταίμε καθόλου ἐμεῖς.

(Ἡ Ἐδουδίκη τῆς ὀίχνει μιὰ ἄγρια ματιά)

ΜΙΛΤ. Δὲ σημαίνει αὐτό. Ἔχετε ἱερὴ ὑποχρέωση. Ἡ αὐτοθυσία εἶναι πάντα μιὰ γενναία καὶ εὐγενεὴ πράξη. Καὶ στὴν περίστασι αὐτὴ σᾶς ἐπιβάλετε. Ὅμολογουμένως ἂν δύναιτε τὸ παράδειγμα σεῖς...

ΕΥΡ. Ἀλλά, καλέ μου κύριε Μιλτιάδη, προσπαθοῦμε μὲ κάθε τρόπο. Ἀπὸ τὸ πρῶτο εἶμαστε στοὺς δρόμους.

ΠΕΡ. Καὶ ὁ Λεωνίδας δὲ διευθύνει τίς ἐνεργειές σας;

ΚΑΙΤΗ Ὁ μπαμπᾶς δὲ μᾶς λέει τίποτα συγκεκριμένο — καταλαβαίνετε — τίποτα συγκεκριμένο.

ΜΙΛΤ. (μὲ σοβαρότητα λίγο κωμική) Ὑποθέτω πως τώρα ποὺ βρισκόμαστε σὲ στενὸ κύκλο μπορῶ νὰ πῶ μερικὰ πράγματα. Τὸν τελευταῖον καιρὸ εἶχα συνερασθεῖ μὲ τὸν κ. Λεωνίδα...

ΕΥΡ. Ἀντιληφθήκατε τίποτα ποὺ νὰ δείχνῃ τὴν οικονομική του κατάστασι;

ΜΙΛΤ. Δηλαδή... κυρίως δὲ θέλω νὰ πῶ αὐτό.. Ἀλλὰ πάντοτε τοῦ υπέ-

δειχνα, μιὰ συντηρητικὴ πορεία. Δὲν ἤθελε νὰ μ' ἀκούσῃ. Πολλὲς φορὲς εἶχε πεῖ ὅτι: ἓνας ἐπιχειρηματίας τοῦ εἶδους του...

ΑΓΛΑΪΑ (σιγά) Μμ! πολὺ ἔντιμος ἐπιχειρηματίας μὰ τὴν ἀλήθεια!

ΜΙΛΤ. (συνεχίζοντας) Ἐνας ἐπιχειρηματίας λοιπὸν τοῦ εἶδους του πρέπει νὰ εἶνε πολὺ τολμηρός. «Τοὺς βλέπεις ὅλους αὐτούς, μοῦ εἶπε δείχνοντας ὅλους ἐκείνους ποὺ ἀναπαύονταν στὶς μαλακὲς ψάθινες καρέκλες τοῦ γραφείου του, κατέχονται ἀπὸ τὴν ἄσβυστη δίψα νὰ ἀποκτήσουν ὅσα μποροῦνε περισσότερα! Ἐ, λοιπὸν πρέπει νὰ ξέρῃς νὰ τοὺς βρῖσκῃς τὸ σφυγμό. Καὶ τότε εἶσαι πάντα κερδισμένος, γιὰτὶ ἀπλούστατα ὁδηγεῖς τὰ θύματά σου»

ΕΥΡ. (στενοχωρημένη) Μὲ συγχωρεῖτε, ἀλλ' ὅλ' αὐτὰ δὲν εἶναι καθόλου κολακευτικὰ γιὰ τὸν ἄντρα μου.

ΚΑΙΤΗ (εἰρωνικά) Τοῦ ὑποβιβάζετε, μὰ τὴν ἀλήθεια, τὸν ἀνθρωπισμό του!

ΜΙΛΤ. (διορθώνοντας τὴν γκάφα του) Κυρία μου, συγγνώμην. Δὲ θέλω νὰ πῶ αὐτό. Ἄλλωστε ἓνας ἐπιχειρηματίας ἔτσι πρέπει νὰ σκέπτεται. Οἱ περίφημοι αὐτοὶ «ἀνθρωπισμοὶ» εἶνε κάλπικες ἀξίες ποὺ κυκλοφοροῦνε σ' ὄσους αἰσθάνονται τὴν τσέπη τους πολὺ κρύα!

ΠΕΡ. Βέβαια εἶναι τὸ εἶδος τοῦ ἐπαγγέλματος τέτοιο ποὺ νὰ κάνῃ κανέναν ἀνάληγο.

ΕΥΡ. Μὰ ὁ ἄντρας μου εἴταν τόσο προσεκτικὸς, τόσο μετρημένος σ' ὅλα του.

ΑΓΛΑΪΑ. Ποιὸς ξέροι σὲ τί περιστάσεις βρέθηκε ὁ ἀνθρωπος.

ΜΙΛΤ. Τὸν τελευταῖο καιρὸ, σᾶς λέω συγκεκριμένα κυρία μου... δυστυχῶς δὲ μοῦ ἐπιτρέπεται νὰ πῶ περισσότερα... τὸν τελευταῖο καιρὸ λοιπὸν, δὲν εἴταν καθόλου συντηρητικός. Τοῦ εἶχα ὑποδείξει...

ΚΑΙΤΗ. Ἐπειτα ποὺ βρέθηκαν τόσες ἀπαιτήσεις.

ΠΕΡ. Ὅπωςδήποτε πρέπει νὰ μάθουμε σὲ τί ποσὸ συγκεντρώνονται αὐτές.

ΜΙΛΤ. μὲ (ψευδοευγένεια) Ἄπὸ σήμερα σᾶς ὑπόσχομαι κυρία μου, νὰ παρακολουθῶ συστηματικὰ τὴν ὑπόθεσι. Αἰσθάνομαι ἐπιτακτικὴ ὑποχρέωσι γι' αὐτό.

ΚΑΙΤΗ Σᾶς εὐχαριστοῦμε (υποκλίνεται ελαφρὰ)

ΕΥΡ. Κύριε Μιλτιάδη μου, δὲν ξέσω μὲ τί τρόπο νὰ σᾶς ἐκφράσω τὴν εὐγνωμοσύνη μου.

ΜΙΛΤ. (μεγαλόσχημα) Παρακαλῶ.. παρακαλῶ.. κυρία μου, θὰ συντιίσουμε τὰς ἐνεργειές μας. (σηκώνεται) Τί ὥρα μποροῦν νὰ μᾶς δεχθοῦν στὴ φυλακή γιὰ νὰ ἰδοῦμε τὸν κ. Λεωνίδα.

ΕΥΡ. Μὰ υποθέτω καὶ τώρα. Σεῖς βέβαιον εἶσθε γνωστός. Αὔριο -- μεθαύριο θὰ πολυτευθῆτε καὶ σᾶς γνωρίζουν παντοῦ,

αὐτοὶ εἶναι πλασμένοι γιὰ νὰ ναι πληβεῖοι, δοῦλοι σ' ὅλη τους τὴ ζωὴ, ἀφοῦ δὲν ξέρουν μὲ πῶς ἔντιμον τρόπο κυνηγᾶνε τὸ χρυσάφι.

ΚΑΙΤΗ (ἀποφασιστικά). Κι' ὅμως ὅτι δὲν ἔγινε τότε μπορεῖ νὰ ξαναρχίσῃ τώρα.

ΠΕΤΡΟΣ (σαρκαστικά). Μμ! τὸ περίμενα, μὰ τὴν ἀλήθεια. Στὴ δύσκολη αὐτὴ στιγμή τῆς ζωῆς σας, ἔχετε ἀνάγκη ἀπὸ κάποιον πού νὰ σᾶς παρηγορῇ, καὶ νὰ σᾶς διασκεδάξῃ στὶς ὥρες τῆς ἀνίας σας. Καὶ διαλέγετε ἐμένα... Ἔ, λοιπὸν λογαριάσατε ἄοχημα.

ΚΑΙΤΗ (μὲ θλίψη). Μὲ βλέπετε συντριμμένη καὶ θέλετε νὰ μὲ ταπεινώσετε περισσώτερο.

ΠΕΤΡΟΣ Ὅχι δὲν εἶν' ἀλήθεια! Δὲν εἶν' ἀλήθεια! (Σὲ λίγο) Θὰ χρειασθῇ μιὰ δοκιμασία, μιὰ μικρὴ δοκιμασία... Κι' ἔπειτα ποῶς ξέρει... ΚΑΙΤΗ (ἀργά). Ἔστο εἶμαι πρόθυμη!

ΠΕΤΡΟΣ Πόσο εὔκολα τὰ λέτε! Μὰ τί ἔγινε λοιπὸν τὸ ἀγέροχο ὕφος σας;

ΚΑΙΤΗ Δὲ σᾶς δείχνει τίποτ' αὐτό;

ΠΕΤΡΟΣ Μοῦ δείχνει ὅτι τρομάζετε στὴ σκέψη πὼς θὰ ξαναρχίσῃ ἡ ζωὴ τῆς στέρησης.

ΚΑΙΤΗ Εἶσθε κακός. Κι' ὅμως πάντα ἀποστεφόμενοι αὐτὴ τὴ ζωὴ πού λέτε σεῖς κοσμική.

ΠΕΤΡΟΣ Σὲ κάποιον μοντέρνο μυθιστόρημα, σὲ μιὰ ἀπὸ τὶς ἀνόητες ἐκείνες φυλλᾶδες πού γράφονται γιὰ τὴν καλὴ χώνεψη τῶν θελκτικῶν ἀναγνωστριῶν, κάποια αἰσθαντικὴ κυρία ἢ ἡρωίδα, πού τὴν περιτριγυρίζει ἢ ἀντιτῆ ζωὴ, ζητᾷ μὲ κάθε τρόπο νὰ προκαλέσῃ λύπη, συγκίνηση. Καὶ τὸ καταφέρει πὼς νομίζετε; Σκοτώνοντας τὸ σκυλάκι τῆς, τὸ ἀθῶο σκυλάκι...

ΚΑΙΤΗ (σηκώνεται). Ἐπὶ τέλους! Δὲν ἔχετε καθόλου καρδιά! (ἀφουγκράζεται). Μὰ τί εἶναι... τί τρέχει... τί θόρυβος. (Τρέχει ὡς τὴν πόρτα. Ἀκούγεται ἀπὸ τὴ σκάλα ἡ σπαραχτικὴ κραυγὴ τῆς Εὐρυδικῆς. Ὁ Πέτρος τρέχει κι' αὐτὸς κοντὰ τῆς).

ΚΑΙΤΗ Θεέ μου, ἢ μιμᾶ...

(Μπαίνει ὁ Μιλτιάδης κρατώντας ἀπὸ τὸ μπράτσο τὴν Εὐρυδικὴ χλωμή, δίχως καπέλλο μ' ἀκατάστατα μαλλιά, ἔτοιμη νὰ σωριαστῇ χάμου).

ΕΥΡΥΔΙΚΗ (ἀγκαλιάζει μ' ἀλλοφροσύνη τὴν Καίτη). Παιδί μου... ὁ μπαμπᾶς σου... ὁ μπαμπᾶς σου... Καίτη μου... πάει... σκοτώθηκε!... (Ἡ Καίτη βγάζει μιὰ σπαραχτικὴ κραυγὴ).

ΠΕΤΡΟΣ (παράφορα). Ἄ! Εἴταν γενναῖος λοιπὸν. Νὰ μιὰ χειρονομία πού δὲν τὴν περίμενα.

ΕΥΡ. (βλέποντας τώρα μόλις τὸν Πέτρο). Τί θέλει αὐτὸς ἐδῶ. Τί θέλει; πάρτε τον ἔξω Διῶχτέ τον.

ΚΑΙΤΗ (γονατίζει μπροστὰ στὴ μεγάλη φωτογραφία τοῦ πατέρα τῆς). Πατέρα... πατέρα μου! (Ἑσπᾶει σὲ λυγμούς.)

Α Ὑ λ α ε ἰ α

Ο ΑΙΣΧΥΛΟΣ ΚΑΙ ΤΟ "ΘΕΑΤΡΟΝ ΤΕΧΝΗΣ,"

Ἡ Δωρικὴ Ἀθήνα τῶν χαλύβδινων ἀνδρῶν, πού εἶδε νὰ καταφθάνουν στὴ Ἀττικὴ, ὕστερα ἀπὸ μιὰ λαίλαπῶδη διαδρομὴ ἀνάμεσα ἀπὸ τὴ βόρρεια Ἑλλάδα, τ' ἀνδρειώτατα καὶ πανωραῖα στρατεύματα τοῦ Μεγάλου Βασιλέα, πού ἔννοιωσε τὸν τρόπο τοῦ ἐξαφανισμοῦ καὶ τῆς κατασκαφῆς, πού διαίσθανθη στὸν αἰθέρα τῆς τὸ τρομερὸν ἀνατρίχιασμα τῶν ἐλαιῶνων σὰν ἐπιβεβαιώσῃ τῶν μαῦρων σκέψεών τῆς, καὶ πού στὸ τέλος κρατημένη σταθερὰ, στὴν ἀλύγιστη ἀποφάση ζωῆς ἢ θανάτου, μπροστὰ ἀπ' τὴν ἀμφίροπημοῖρα τῆς, ἄφησε, πατώντας πόδι στὸ πραγματικὰ δικό τῆς πιά, ὕστερα ἀπὸ τὶς θανάσιμες δοκιμασίες, χῶμα, τὴ, μεθυσμένη ἀπὸ υπερηφάνεια καὶ χαρὰ λαχῆ τῆς ἢ Δωρικὴ αὐτῆ Ἀθήνα ἔθρεψε, μετὰ τὸ θράμβό τῆς, τὸ σεμνότερο καὶ ὕψιστον ἄνθος τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος: τὸν Αἰσχύλο. Ὁ αἰώνιος παλμὸς τῆς ζωῆς, ὁ πλήρης ὀργανικὸς ρυθμὸς τῆς, ἡ ἀβίαστη καὶ κανονικὴ στὸ σύνολο ἀνάβαση τῆς ζωῆς σὲ νέο ἐπίπεδο, ὅπου λαβαίνουν χόρα οἱ φιλικές προσεγγίσεις μέχρις ὀλοσχεροῦς συχνὰ συνταυτισμοῦ, Μοίρας, Θεῶν καὶ ἀνθρώπων ἢ ἄρτια τελείωση τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὴν εἰσοδό τουστὸ μεγάλο κύκλο τοῦ Εὐγενισμοῦ, πραγματοποιήθηκε στὴ Δωρικὴ Ἀθήνα ἀπὸ τὸν μουσικὸ, χορευτικὸ καὶ ποιητικὸ ρυθμὸ τοῦ Αἰσχύλου. Ὁ ἀττικὸς διθύραμβος μὲ τὴν ὀρχησὴ, τὴ μουσικὴ καὶ τὸν ποιητικὸ του λόγο πού ἐξέφραζε τὰ γενικὰ αἰσθήματα καὶ συναισθήματα τοῦ ἀνθρώπου, ὀργανώνεται ἀπὸ τὸν δαιμόνιο Αἰσχύλο γύρω ἀπὸ ἀπλᾶ ἐπεισόδια τῆς ζωῆς κατὰ τρόπο θαυμαστό. Μὲ ἐλάχιστη δρᾶση καὶ κίνηση ἐξωτερικῆ, σχεδὸν στάσιμα, ἀλλὰ πού ἀναπηδῶν ἀπὸ τὸ βάθος τῶν οἱ πλημμύρες τῶν δακρῶν, τοῦ πόνου, οἱ κυκλώνες τῆς συμφορᾶς, οἱ μαυρὲς λαχτᾶρες πού ὠθοῦν τὸν ἀνθρώπο μὲ ἐπιταχτικὴ ἀνάγκη, κλεισμένη μέσα του σιωπηλὰ ἀ τὸ ἄγνωστους ἐργάτες, σὲ ἔργα σκοτεινά, ἀποτελέσματα ἀνέκφραστων αἰτιῶν.

Γύρω ἀπὸ τὸ σκελετὸ τοῦ δράματος πού πραγματεύεται μιὰ ἀπλὴ καὶ συνηθισμένη πράξη τῆς ζωῆς: ἕνα φόνο, ἕνα πόλεμο, τὴν ἀδελφικὴ σποργή ἢ μύθους μὲ τοπικὸ χαρακτήρα, ἀκατανόητους καὶ ψυχροὺς γιὰ λαοὺς ἄλλου τόπου, ἢ θερμουργὸς πνοὴ τῶν χορικῶν δίδει εὐρύτητα καὶ γενικότητα ἀπλώνει, ὕψώνει, τοποθετεῖ τὸ τοπικὸ ἢ ἀπλὸ συμβᾶν σὲ ἀνώτερον ἐπίπεδο, ὥστε νὰ καταστῇ γενικοῦ ἐνδιαφέροντος, νὰ συσχετιστῇ μὲ τὴ ζωὴ κάθε τόπου καὶ ἀτόμου, νὰ συνυφανθῇ μὲ τὶς βίβες τῆς ζωῆς καὶ ν' ἀποκαλυφθῇ ἔτσι τὸ μυστήριο τοῦ συνταυτισμοῦ τῶν ἀτομικῶν ἢ μερικῶν πόνων καὶ λυτρώσεων πρὸς τοὺς γενικοὺς καὶ παγκόσμιους πόνους καὶ λυτρώσεις, ἕως ὅτου νὰ λάμψῃ ὡς μετώπη πολύχρωμη μέσα σὲ μεσημεριάτικον ἥλιο: ἡ Θεῖα Ἐνότης.

— καὶ τοῦτο διότι ἐξετάζω τὴν ἐκτέλεση ὡς σύνολο, ὅπως θὰ πρέπει νὰ ἐξετάζεται καὶ ἐκτέλεση, πολὺ μᾶλλον προκειμένου περὶ τραγωδίας τοῦ Αἰσχύλου — ἐπι πρὸς ἀρτιώτερο συντονισμό θὰ ἔπρεπε ὁ Ἐπειοκλῆς (κ. Δεστρῶνης, λαμπρὸς κατὰ τὰ ἄλλα, νὰ ἦτο πλέον ἀκαμπτος καὶ ἱερουργικὸς ἢ δὲ ἀγρία εἰρωνεία τοῦ κἀπριος θεατροκριτικὸς ἀπαιτοῦσε ἀπ' αὐτὸν κατὰ τὴν περιγραφή τῶν ἀντιπάλων στρατηγῶν ἀπὸ τὸν κατάσκοπο, δὲν ξέρω κατὰ ποῖον τρόπο θ' ἀπεδίδοτο στὸ ἀρχαῖο θέατρο, κάτω ἀπὸ τὸ ἀκαμπτο καὶ τραχὺ προσωπεῖο τοῦ πολεμάρχου, οὔτε πῶς ἢ φωνή του, λόγῳ τοῦ προσωπείου βαρύτερα θὰ ἐλύγιζε κατὰ τοὺς τρόπους τοῦ ἀπαιτεῖ ἢ εἰρωνεία! Ἐστῶ, ἅς παρέλθωμεν. Καὶ ὅμως ὁ ἴδιος θεατροκριτικὸς ἀποκρούει τὸν ρεαλισμόν, ἀποκαλώντας τὸν «ἄλογον ρεαλισμόν»!

Ἡ προσπάθεια τοῦ «Θεάτρου Τέχνης» ἀποβλέπει στὸ νὰ μῆση τὸ κοινὸν εἰς τὴν μεγάλη τέχνη, τοῦτο δὲ μόνον θαυμασιὰ μπορεῖ νὰ γίνῃ μὲ μερικὲς ἐστῶ ὑποχωρήσεις εἰς τὴν ἀρχή, ἕως ὅτου τὸ κοινὸν καταστῆ ἄξιο νὰ παραστῆ εἰς τὰ Ἐπιρῆνεια τῶν μεγάλων ἔργων, ποὺ δὲν ἔχουν ἀνάγκη σκηνηκῶν τεχνασμάτων, ἀλλὰ μὲ ἐλάχιστα μέσα, ἴσως καὶ μὲ μόνη τὴν ἀπαγγελία ἢ τὴν ἀπλούστατη σκηνοθέτητη, ἀναδίδουν ὅλους τοὺς θησαυροὺς τῶν. Εἶνε ἀκόμη προσπάθεια ἐκμαυρίσεως καὶ προπονήσεως ὄχι μόνον θεατρικῶν τάλαντων, ἀλλὰ καὶ ληθαργουσῶν δημιουργικῶν ἰδιοφυϊῶν. Προσπάθεια δημιουργίας εὐνοϊκοῦ περιβάλλοντος πρὸς μελλοντικὴν ἀνετον ἐξέλιξιν πιεζομένων ἴσως σήμερα ἀπὸ τὸ πνιγρὸ περιβάλλον, ἱκανότητων. Δὲν πρόκειται λοιπὸν γιὰ ὑλικὴ ἀνακαίνιση τῆς θεατρικῆς τέχνης, ποὺ ἔρχεται ἀθίστα ὡς τὸ ἄνθος μακρᾶς κυφορίας καὶ ἐπιπρατήσεως συνολικῆς ἀντιλήψεως ζωῆς. Ἀλλὰ μόνον γιὰ προπόνηση, καθοδήγητη καὶ σύνθετη τῶν ὑπαρχόντων σκόρπιων στοιχείων εἰς τὸν τόπο μας, ἄξιων νὰ προετοιμάσουν τὸ ἔδαφος γιὰ νέα σπορά. Προσπάθεια προδρομικὴ ποὺ ἀπαιτεῖ θαρεῖς ἀγῶνας, ἀτσαλένιους χαρακτῆρες καὶ πικρὴ ἐγκαρτέρηση.

Ὡς δευτέρου μέρους ἀνεβάστηκε ὁ διάλογος τοῦ Λουκιανοῦ «Ὁνειρος ἢ Ἀλεκτρῶν». Ἐκπρόσωπος τῆς μεγάλῃς ὀρθολογικῆς ἐποχῆς τοῦ Ἑλληνορωμαϊκοῦ κόσμου ὁ Λουκιανός, συγγενεῦει στενὰ μὲ τὴν ἐποχὴ μας.

Ἡ λεπτὴ εἰρωνεία τῶν καὶ ὁ ἀδυσώπητος ὀρθολογισμὸς του, ἀποκόπτουν ὀριστικὰ τὰ ἀόρατα νήματα ποὺ ἐνώνουν τὸ ἄτομο μὲ τὴν ζωικὴ ὁλότητα. Τὰ ἀπομονώνουν καὶ ἐκμηδενίζουν. Ὁ μεγάλος κοσμικὸς παλμὸς στὸν ὅποιον ὡς λεπτότατες ἀποχρώσεις, συμμετέχουν οἱ ἀτομικοὶ παλμοὶ κηρύσσεται ἀνύπαρκτος καὶ ὁ ἀνθρώπος ἀπὸ τὰ ὑψη τῆς τραγικῆς του εὐδαιμονίας, κλείνεται εἰς τὸ καθόδι τῆς μικρῆς αὐτοσυντηρήσεως. Ὁ κ. Κοντογιάννης ὡς Μύκιλλος θαυμάσιος. Ἀπέδειξε, ἀπολύτως πλέον ἐπιφέρει τὴν ἱκανότητα νὰ διδῇ ψυχὴν εἰς τὸ ἠθοποιούμενο πρόσωπο. Τὰ ἄλλα δύο πρόσωπα ἐπίσης

πολὺ καλά. Ἡ σκηνοθεσίᾳ ὅμως, μὲ τὴν λιτότητά της, τὸ μαυρὸ φόντο τοῦ πάνω τοῦ προεδάλλοντο οἱ θαυμάσιοι συντονισμένοι χρωματισμοὶ τῶν φορεμάτων καὶ τοῦ πτερώματος τοῦ πετεινοῦ, δείχνουν τί μπορεῖ νὰ κάνη ἢ ἐνθουσιώδης ἀφοσίωση σκηνοθέτη καὶ σκηνογράφου. Ἐπέτυχαν νὰ παρουσιάσουν τὴν λεπτότητα εἰρωνεία τοῦ εὐφυέστατου Λουκιανοῦ μέσα εἰς τὸ πιὸ ἁρμονισμένο, μ' αὐτὴν, ἀγγεῖο: Ἐνῶ ἀπὸ τὰ ζωγραφισμένα αὐτὰ ἀρχαῖα ἀγγεῖα, μὲ μαυρὸ φόντο καὶ ξεπλυμμένα κάπως χρώματα, λὲς καμωμένα ἐπίτηδες γιὰ νὰ περιέχουν τ' ἀποστάγματα μιᾶς Ἑλληνικῆς θερμῆς εὐφυΐας.

ΛΙΝΟΣ ΚΑΡΖΗΣ

EDGAR ALLAN POE

ΣΤΗΝ ΕΛΕΝΗ

Σεῖδα μὴ φορὰ-μιὰ μόνο-χρόνια πάνε.
Πόσα, δὲν πρέπει νὰ τὸ πῶ' μὰ ὄχι πολλά.
Ἦταν ἓνα μεσονύχτι γιουλιανό' κι ἀπῶνα.
Ἐλὸγιομο φεγγάρι ποῦ, ὡς ἡ ἴδια ἢ ψυχὴ σου, ὑφανότανε,
Ζητῶντας ἓνα ἀπόγκρομο στρατὶ ψηλά μὲσ' ἀπὸ τὰ οὐράνια,
ἔπεφτε ἓνα πέπλο φωτὸς ἀσημένιο, μεταξέσιο,
Γαλήνι καὶ χαῖνα, βάρυπτα
Πάνου στίς ἀνάστροφες τίς ὄφες χίλιων ρόδων,
Ποῦ βλασταῖταν μέσα σ' ἓνα μαγεμένο περιβόλι,
Ἐπεφτε ἄγροσ δὲν τολμοῦσε νάμπη μέσα, παρὰ μόνον ἀκροπατῶνας—
Ἐπεφτε πάνου στίς ἀνάστροφες τίς ὄφες τῶν τριαντάφυλλων αὐτῶν,
Ποῦ ἀντιδίδαν γιὰ τὸ ἐρωτοφῶς
Τις μυρόεσες ψυχῆς τῶν σὲ μιὰ ἐκστατικὴ θανάη—
Ἐπεφτε πάνου στίς ἀνάστροφες τίς ὄφες τῶν τριαντάφυλλων αὐτῶν,
Ποῦ χαμογελοῦσαν καὶ πεθαίναν στὸ παρτέρι, γητεμένα
Ἀπὸ σένα κι ἀπὸ τῆς παρουσίας σου τὴν ποίηση.

Στὰ δόξατρα φορεμένη σέβαν ὄχιτο μενεξέσιο
Σεῖδα μισογερομένη ἐνῶ τὸ φεγγάρι
Ἐπεφτε πάνου στίς ἀνάστροφες τίς ὄφες τῶν ρόδων
Καὶ πάνου στὴ δική σου τὴν ἴδιαν, ἀνάστροφη-ἀλίμοιο-σὲ λύπη.
Δὲν εἶταν ἡ Μοῖρα ποῦ στὸ γιουλιανὸ μεσονύχτι
Δὲν εἶταν ἡ Μοῖρα (ποῦ τὸνομά της εἶνε καὶ Λύπη),
Ποῦ ἐπρόσταξέ με νὰ σταθῶ στὸν περβολιοῦ τῆ θύρα
Ν' ἀνασάνω τὸ θυμίαμα τῶν κοιμάμενων τῶν ῥόδων;
Ὅντε μιὰ πατημασίᾳ δ' μισημένος κόσμος κοιμόνταν ὅλοι,
Ἐξὸν μόνον ἐσὺ κέγῳ—(ὦ οὐρανέ! ὦ Θεέ!
Πῶς ἡ καρδιά μου κτυπᾷ σὰν ταιριάζω τίς δυὸ λέξεις!)

Ἐξὸν μόνο ἐσὺ κέγώ. Στάθηκα-κοίταζα
 Καὶ σὲ μιὰ στιγμὸν μέσα ἐξαφανίστηκαν ὄλα.
 ("Ω, θυμοῦ πὼς εἶταν ὁ κήπος μαγεμένος!")
 Χάθηκε ἡ μαργαριταρένια λάμψη τῆς σελήνης·
 Οἱ βουώδεις ὄχιτες καὶ μαιάνδροι τῶν μονοπατιῶν,
 Τὰ εὐτυχημένα τάνθη καὶ τὰ δέντρα πὸν βογγοῦνε
 Δὲν φαινόνταν πιά· κι αὐτὰ τῶν τριαντάφυλλων τὰ μῦρα
 Πέθαναν στὴν ἀγκαλιὰ τῶν λατρευτικῶν πνοῶν.

Ὅλα-ὄλα ξεφυχοῦσαν, ἐξὸν ἐσὺ-ἐξὸν κάτι λιγώτερο ἀπὸ σένα·
 Ἐξὸν μόνο τὸ θεῖο τὸ φῶς τῶν ματιῶν σου
 Ἐξὸν μόνο ἡ ψυχὴ μέσα στ' ἀνάβλεπά σου μάτια.
 Δὲν εἶδ' ἄλλο τι ἀπ' αὐτὰ πὸν γιὰ μένα εἶταν ὁ κόσμος.
 Τίποτ' ἄλλο ἀπ' αὐτὰ μόνο αὐτὰ γιὰ ὧρες πολλές.
 Ἐβλεπα μονάχα αὐτὰ ὅσπου ἔδωσε ἡ σελήνη.
 Τὶ ἄγριες καρδιῶν ἱστορίες φαίνονταν ἐκεῖ γραμμένες
 Στὶς κροσιάλλινες ἀπάνου, στὶς οὐράνιες αὐτὲς σφαῖρες!
 Πόσο μάβρος ἕνας θοῆρος! Μὰ τί ὑπέροιατη μιὰ ἐλπίδα!
 Πόσο σιωπηλὰ γαλήνη θάλασσα μιὰ περηφάνειας!
 Τὶ θρασεῖα φιλοδοξία! μὴ καὶ τί βαθεῖα
 Τὶ ἀμέτροτητα βαθεῖα μιὰ ἰκανότητα γιὰ ἀγάπη!

Ὅμως τώρα, τέλος, ἡ ἀγαπημένη Φοῖβη ἐβυθίστηκε ἀπ' τὸ μάτι
 Σὲ δυσμικὴ μιὰ στρώση βροτοσυνέφων.
 Καὶ σὺ, σὰν ἕνα φάντασμα, ἀναμέσα στὰ ταφικὰ δέντρα
 Γλιστροῦσες μακριὰ καὶ χάθης. Μονάχα τὰ μάτια σου ἀπομείναν.
 Δὲν ἤθελαν νὰ φύγουν-κιᾶκόμα ποτε δὲν ἐφύγαν.
 Φέγγοντάς μου τὸ μοναχικό μου δρόμο γιὰ τὸ σπιτί κείνη τὴ νύχτα
 Δὲν μ' ἀφίσαν (καθὼς οἱ ἐλπίδες μου) ἀπὸ τότες.
 Μ' ἀκλωθοῦνε, μ' ὀδηγοῦνε μέσα στὰ χορτὰ.
 Εἶνε οἱ ὀδηγητές μου κεῖμαι ὁ σκλάβος τους ἐγώ.
 Χρέος τους εἶνε νὰ μοῦ φέγγουν, νὰ μοῦ καῖνε.
 Καθῆκον μου νὰ σώζομαι ἀπὸ τὸ λαμπρὸ τὸ φῶς τους.
 Ν' ἀγγίζομαι στὸ ἠλεκτρικὸ τὸ φῶς τους,
 Νὰ ὀσιώνομαι στὸ ἡλύσιο τὸ φῶς τους.
 Γεμίζουν τὴν ψυχὴ μου μὲ δημοσιὰ (ποὺ εἶνε Ἐλπίδα),
 Κεῖνε μακριὰ ψηλά στὸν Οὐρανό, τὰ στέγρια πὸν σ' αὐτὰ γονατίζω
 Στὶς λυπημένες, σιωπηλὲς φυλακὲς τῆς νυχτὸς μου.
 Ἐνῶ καὶ στὴ μεσημερινὴ ἀκόμη τὴ λάμψη τῆς ἡμέρας
 Τὰ βλέπω-δυνὸ γλυκὰ σπιθοβολοῦσες
 Ἀφροδίτες, ἄσβυστες ἀπ' τὸν ἥλιο!

ΝΙΚΟΣ ΛΑΓΓΗΣ

MAZY ME THN ANOIXH

Μιά μυρωδιά σὰ μουσκεμένων φλοιῶν ἀνέβαινε ἀπὸ τὸν κήπο. Τὰ βα-
 τράχια ἐκόαζαν πέρα στὴ ρεμματιά, σὰ νὰ παράβγαιναν τὸ ἕνα μὲ τ' ἄλλο
 στὴ φωνή. Τὸ φεγγάρι, γλυστρώνοντας ἀνάμεσ' ἀπὸ κάτι ὠραῖες φυλλωσιές,
 ἔρριχνε κάποιες φωτεινὲς λουρίδες πάνω στοὺς στενοὺς διαδρόμους τοῦ κή-
 που, πὸν ἦταν πνιγμένες στὴ σκιά. Θᾶταν μεσάνυχτα.

Ἡ Κλειὼ ὅμως δὲν κοιμόταν οὔτε ἀπόψε, μόνο καθόταν σὰν πάντα
 μπρὸς στὸ ἀνοιχτὸ παράθυρο τῆς τζαμωτῆς γαλαρίας. Περίμενε; ὄχι, δὲν πε-
 ρίμενε κανέναν...Κι' ὅμως... Ὁχι, συλλογιζόταν τὸν πατέρα της, συλλογιζόταν
 ἐκείνην... ἂ, πόσο τὴ μισοῦσε! Χμ, αὐτὴ, αὐτὴ... Φυσικά δὲν μποροῦσε
 νὰ πάρῃ ἀπ' ἀγάπη τὸν πατέρα της. Ἦταν σαρανταπέντε χρονῶν, κρατιό-
 ταν ἀκόμα καλά, ἐνῶ ἐκεῖνος τὴν περνοῦσε πάνω ἀπὸ εἴκοσι χρόνια. Καὶ
 τί; σχεδὸν πιασμένος! Μὰ βέβαια νά, τώρα ἔλειπαν, τὸν εἶχε πάλι ξεσηκώ-
 σει γιὰ βεγγέρα, κ' ἐνῶ ὁ καῦμένος ὁ γέρος θᾶπαιζε ἀνύποπτα τὴν πρόφα-
 του, αὐτὴ, αὐτὴ θὰ χαριεντιζόταν--τὴν ὕαινα!—μὲ κείνο τὸν ἠλίθιο τὸν
 Πυργῆ...

Κ' ἡ Κλειὼ πῆρε τώρα μιὰ βαθεῖα ἀνσπνοή, σὰ νᾶθελε νὰ βγάλῃ κά-
 ποιο βάρος ἀπὸ τὸ στήθος της, μὰ ἐνιωσε πάλι τὴν ἴδιαν ἀνησυχία, πὸν
 τὴν εἶχε κυριεύσει καὶ πρωτίτερα κ' ἔρριξε, χωρὶς νὰ θέλῃ τὴ ματιὰ της
 κάτω στὸν κήπο, νὰ δῆ... Μὰ τί; Παράξενο! Σὰ νᾶχε διαρκῶς τὴν ἐντύ-
 πωση, πὼς κάτι ἢ κάποιον περιμένει. Ὁχι, βέβαια, τὸν πατέρα της μὲ τὴ
 μητριά της, πὸν θὰ γύριζαν, φυσικά, σὲ λίγο, οὔτε τὸν Ἀπόστολο—οὔτε
 αὐτόν; Κι' ὅμως... Ἔσκυψε ἀπ' τὸ παράθυρο, κ' ἔρριξε τὴ ματιὰ της πρὸς
 τὸν ἀμαξωτὸ δρόμο καὶ παραξενεύτηκε, πὸν δὲν ἦταν κανεὶς. Ἡ καρδιά
 της χτυποῦσε δυνατώτερα κ' ἡ ἀνάπνοή της εἶχε γίνει πιὸ γρήγορη, ἐνῶ
 τώρα ἐνιωθε πιὸ δυνατὴ τὴ μυρωδιά τῶν μουσκεμένων φλοιῶν, πὸν ἀνέ-
 βαινε ἀπὸ τὸν κήπο—

Γιατί; Μὴ θᾶταν τᾶχα περίεργο, ἂν ἔχανε τὸ λογικὸ της σ' αὐτὴ τὴ μο-
 ναξιά, σ' αὐτὴ τὴν ἀδιάκοπη μοναξιά; Ἐκεῖνο τὸ ζῶον κοιμόταν μέσα,
 ροχάλιζε. Φυσικά, ἔπρεπε νάναί κ' αὐτὴ ἀπὸ τὸν τόπο της, τῆς δικῆς της
 ἐμπιστοσύνης ἀνθρώπος, δὲν ἔπρεπε νὰ ὑπάρχη μέσα στὸ σπιτί μιὰ ὑπερέ-
 τρια, πὸν νὰ πονῆ περισσότερο τὸν πατέρα της!...Κ' ἡ Κλειὼ ἐνιωθε τώρα
 μιὰ πίκρα γιὰ τὶς δύο μεγαλύτερες ἀδελφές της. Αὐτὲς παντρεύτηκαν καὶ
 ξόφλησαν πιά. Καὶ ξόφλησαν γιὰ πάντα. Οὔτε κᾶν συλλογιζόταν πὼς εἶ-
 χαν πατέρα...Μόνο πατέρα; Ὁχι δὲ λογάριζε τὸ ἑαυτό της, μὰ συλλογι-
 ζόταν κ' ἐκείνη τὴ φτωχή, ἐκείνη τὴν καῦμένη τὴ μητέρα τους. Τὴν τε-
 λευταία φορὰ, πὸν εἶχε πᾶει στὸν τάφο της, βρῆκε σπασμένες ὄλες σχεδὸν

τις γλάστρες, πού τῆς εἶχαν βάσει, καὶ ξεβαμένα πιά ἀπὸ τὶς βροχὲς τὰ ξύλινα κάγκελα ἕνα γύρο. Καὶ βέβαια ποῖος θὰ φρόντιζε γιὰ τὴν πεθαμένη! Οἱ ἀδελφές τῆς ἦταν εὐτυχησμένες τώρα, καὶ σὰν εἶναι κανεὶς εὐτυχησμένος... Ὡστε κι' αὐτὴ! τὸ ἴδιο θάκανε ἂν ἦταν εὐτυχησμένη; — Εὐτυχησμένη! Μ' ἀλήθεια, τί μπορεί νάβῃ ἡ εὐτυχία;... Καὶ θυμῆθηκε τὴ μεγαλύτερη τῆς ἀδελφῆ, σὰν ἐγύρισε ἀπὸ τὸ ταξίδι τοῦ γάμου τῆς. Τὰ μάτια τῆς, πού ἦταν πρὶν σὰ οβυσμένα εἶχαν πάρει μιὰ παράξενη λάμψη καὶ τὰ χεῖλη τῆς, πού εἶχαν κάποιο συμμαζέμα πίκρας, τώρα χαμογελοῦσαν... Καὶ χωρὶς νὰ θέλῃ, συλλογιζόταν τώρα πράγματα, πού ἔκαναν τὴν καρδιά τῆς νὰ χτυπᾷ τόσο δυνατὰ σὰ νάθελε νὰ φύγῃ ἀπὸ τὸ στήθος τῆς... Αὐτὴ λοιπὸν ἦταν εὐτυχία;... Μὰ πὼς τῆς ἤθελε τώρα στὸ μυαλό; Θεέ μου, θυμόταν σὰν ἦταν στὸ σχολεῖο καὶ τοὺς εἶχαν φέρεϊ κάποτε ἕνα νέο, μελαχροινὸ μὲ κατσαρὰ μαλλιά καθηγητὴ τῆς ἱστορίας, πού ὅλες οἱ συμμαθήτριές τῆς διηγόντουσαν κάθε πρωί, πὼς τὴ νύχτα τὸν εἶχαν δεῖ στὸν ἵπνο τους... Τί παράξενο, νὰ τὸ θυμῆθῃ, τί παράξενο, ἀλήθεια! Τ' ὅτι ὅμως οἱ φίλες τῆς ὠνειρεύονταν τὸν καθηγητὴ μὲ τὰ κατσαρὰ μαλλιά, ὄχι, αὐτὸ δὲν ἦταν καθόλου παράξενο. Μήπως καὶ αὐτὴ δὲν ὠνειρευόταν τόσες φορὲς τὸν Ἀπόστολο, καὶ πρὸ πάντων τώρα τελευταῖα πού δὲ βλέπονταν πιά τόσο συχνά;...

Ἡ Κλειώ ἔσκυψε πάλι καὶ κοίταζε πρὸς τὸ δημόσιο δρόμο καὶ σάμπως τὰ βατράχια, πού ἐκόαζαν ὀλοένα, νάχαν γίγει κάτι ἀπὸ τὴν ἀπόλυτην ἐρημιά καὶ σιωπὴ, πού ἐνωθε γύρω τῆς, ξεχώρισε τώρα τὸ σφύριγμα κάποιου διαβάτη σὰν ἕνα σημεῖο πραγματικῆς ζωῆς καὶ σκίρτησε. Μὴν ἦταν αὐτός;... Καὶ λυπήθηκε πού δὲν μπορούσε νάβῃ ὁ Ἀπόστολος... Μπρὸς τὴν ἐπιμονὴ τοῦ πατέρα τῆς καὶ τῆς μητροῦς τῆς, ἀναγκάστηκε νὰ τοῦ γράψῃ πὼς δὲν ἔπρεπε νὰ ἐλπίζῃ... Κι' ὅμως τὸν ἀγαποῦσε δὲν τὸν εἶχε ξεχάσει ποτέ....

Καὶ θυμῆθηκε τὰ βράδυα, σὰν ἀπόψε (ἔτσι καὶ τότε μύριζεν ὁ κῆπος κι' ἐκόαζαν τὰ βατράχια), πού ὠνειροπολοῦσαν πιασμένοι ἀπὸ τὸ χέρι, μιὰν εὐτυχία, σὰν κι' αὐτὴν πού συλλογιζόταν πρωτύτερα... Μὰ τί συλλογιζόταν, ἀλήθεια πρωτύτερα, τὸν πατέρα τῆς, τὴ μητροῦς τῆς; τίς ἀδελφές τῆς; τὴν πεθαμένη μητέρα τῆς; τὸν καθηγητὴ τῆς ἱστορίας μὲ τὰ κατσαρὰ μαλλιά; Παράξενο!

Μὰ δὲν συλλογιζόταν λοιπὸν τὸν Ἀπόστολο; Δὲν τὸν περιέμενε τόσην ὥρα;.... Κι' ἀνοίξε διάπλατα τὰ μάτια, σὰ νάθελε νὰ ἐξηγήσῃ κάποιο αἰνίγμα, γιατί εἶχε τὴν ἐντύπωση, πὼς δυὸ ὥρες πού καθόταν τώρα ἐκεῖ, δὲν εἶχε συλλογιστῆ τίποτ' ἄλλο παρὰ μόνο τὸν Ἀπόστολο — — —

— — — Καὶ τώρα σὰ νάνιωσε κάποιον παράξενο φόβο. Μήπως; Μὰ ὄχι... Εἶχε καταστρώσει πάλι τὸ σχέδιο μιᾶς φυγῆς, καὶ θάφευγε ὡ αὐτὴ τὴ

φορὰ τίποτα, μὰ τίποτα δὲ θὰ τὴ σταματοῦσε. Μήπως κι' ὁ πατέρας τῆς τὴν ἀγαποῦσε ὅσο πρὶν; Αὐτὸς ἦταν ἄξιος τῆς τύχης του καὶ γι' αὐτὸ δὲν ἔπρεπε νὰ κατηγορῆ τίς ἀδελφές τῆς, πού δὲν τὸν συλλογίζονταν τόσο συχνά. Τὴ θάκανε μέσα στὸ ξένο πιά γι' αὐτὴν ἐκεῖνο σπῆτι; Μὲ τὸν καιρὸ θὰ τὰ κατάφερνε ἐκεῖνη ἢ μέγαιρα ν' ἀποκτήσῃ ἀπόλυτην ἐπιρροὴ καὶ πάνω τῆς κι' ὕστερα... Ναι, ὁ Πυργῆς, πού ἦταν λίγα χρόνια νεώτερός τῆς δὲν τὴν τριγύριζε φυσικὰ γιὰ τὰ ὠραῖα τῆς μάτια. Ἴσως ν' ἀπέβλεπε σ' αὐτὴ τὴν ἴδια ὄχι ἴσως, ἦταν βέβαιο, μήπως ὅσες φορὲς ἐσχόταν σπῆτι δὲν τὴς ἔκανε τὰ γλυκὰ μάτια; Καὶ τῶβλεπε αὐτὸ ἢ μητροῦς τῆς, γιατί αὐτὴ ὅλα τῶβλεπε κι' ὅλα τὰ μάντευε... Καὶ τώρα σὰ νὰ ἐξηγοῦσε ἡ Κλειώ γιὰ ποιὸ λόγο χάλασε τὸν κόσμο, σὰν τὴ ζήτησε ὁ Ἀπόστολος σὲ γάμο. Οὔτε τόσο φτωχὸς ἦταν οὔτε τόσο... καὶ τί δὲν τοῦψαλε! Εἶχε λοιπὸν στὸ νοῦ τῆς νὰ τὴν παντρέψῃ μὲ τὸν Πυργῆ, γι' αὐτὸ χάλασε τὸν κόσμο μὲ τὸν Ἀπόστολο. Καὶ σ' ὅτι ἔλεγε αὐτὴ, ὁ πατέρας τῆς κουνούσε ἐπιδοκιμαστικὰ τὸ κεφάλι του. Ἐπιδοκιμαστικά! Σάμπως αὐτὸς ὁ φτωχὸς νάχε ποτέ δική του γνώμη, δική του θέληση! Ἀφοῦ τῶλεγε ἡ... γυναίκα του, δὲν μπορούσε νάβῃ ἄλλοιῶς — — Μὰ γιατί τὸν λυπόταν τὸν πατέρα τῆς; Μήπως δὲν ἦταν ἕνα τρομερὸ ἀδίκημα, ποῦχε κάνει στὰ παιδιά του, σ' ὅλα του τὰ παιδιά, νὰ ξαναπαντρευτῆ σὲ τέτοιαν ἡλικία καὶ νὰ τὰ στερήσῃ ἔτσι κι' ἀπὸ τὰ λίγα ἐκεῖνα πού θὰ βρίσκονταν μετὰ τὸ θάνατό του;... Ἄ, ὄχι, δὲν ἔπρεπε νὰ διατάξῃ ἔτσι, κι' ἀπλῶς γιατί ἐκεῖνη δὲν ἤθελε τὸν Ἀπόστολο ἔπρεπε αὐτὴ νὰ ἐπιμείνῃ νὰ κἀνῃ ὅτι τῆς ἄρεσε. Καὶ ποιὰ, ἦταν αὐτὴ, πού μπορούσε ν' ἀποφασίξῃ γιὰ τὸ μέλλον τῆς. Μιὰ ξένη ἦταν, μιὰ ἐχθρά τῆς ἦταν, μιὰ μητροῦς... Καὶ ξαναθυμῆθηκε τὴν μητέρα τῆς κι' ἀποφάσισε νὰ πάῃ τὴν ἄλλη μέρα στὸ νεκροταφεῖο μὲ λίγα λουλούδια... Εἶχε τόσον καιρὸ νὰ πάῃ... Αὔριο; Ὅχι, αὔριο. Αὔριο εἶχε ἄλλα πράγματα νὰ κἀνῃ. Αὔριο θάβρισκε τὴν εὐκαιρία νὰ συναντήσῃ τὸν Ἀπόστολο. Στὸ τελευταῖο του γράμμα τῆς ἔγραφε πὼς δὲ θὰ μπορέσῃ ποτέ στὴ ζωὴ του νὰ συνειδήσῃ στὴ σκέψῃ πὼς δὲν θὰ γίνῃ μιὰ μέρα δικιά του.... Μὰ τί σάλεψε κάτω στὸν κῆπο; Θεέ μου, πὼς τρόμαξε! Κάτι ἄσπρα σύννεφα εἶχαν σκεπάσει τὸ φεγγάρι καὶ οἱ φωτεινὲς λουρίδες κάτω στὸν κῆπο σκοτεινίαναν μὲ μιᾶς. Καὶ τῆς φάνηκε στὴν ἀρχὴ πὼς κάποιος πέρασε βιαστικὰ καὶ χάθηκε μὲς στὸ σκοτάδι...

Τώρα σκέφθηκε πὼς θάταν καλύτερα νὰ πῆγαινε νὰ πλαγιάσῃ. Γιατί μέσα ἀπ' ὅλα τὰ συναισθήματά τῆς ξεχώριζε πρὸ ἔντονος ὁ φόβος, ὁ παράξενος ἐκεῖνος φόβος, πού τὴν εἶχε κυριεύσει καὶ πρὶν. Τῶχε πιά ἀποφασισμένο νὰ φύγῃ καὶ θαρροῦσε πὼς ἂν σὲ λίγο πού θὰ γύριζε ἢ μητροῦς τῆς, τὴν κοίταζε στὰ μάτια, θὰ τὰ καταλάβαινε ὅλα. Γιατί αὐτὴ ὅλα τὰ καταλάβαινε. Σὰν κοίταζε στὸ πρόσωπο τοῦ πατέρα τῆς μιὰν ἔκφραση ἀπροσδιόριστη, σὰν ἀμήχανιας καὶ δισταγμοῦ, πρόφταινε πάντα νὰ τοῦ πῆ, πρὶν ἀ-

κόμα αυτός άνοιξε τὸ στόμα του: «Μμ, καφέ πάλι μου θές!» Κι' όταν τὸν ἔβλεπε σὰ συλλογισμένο, κουνώντας τὸ κεφάλι της κι' άνοιγοντας τὸ στόμα της σ' ἓνα σαρκαστικὸ χαμόγελο, πού ἄφηνε νὰ φαίνονται τὰ μεγάλα ἄρρια δόντια της, τοῦλεγε, χωρίς νὰ νοιάζεται ἂν ἦταν κ' ἡ Κλειὼ μπροστά: «'Αμ, βέβαια, δὲν μπορεῖς νὰ τὴν ξεχάσης!» Καὶ δὲ γελιόταν ποτὲ ἢ μέγαιρα. Σὰ νὰ διάβαζε τίς σκέψεις τῶν ἀνθρώπων! Καὶ φυσικά, ἀφοῦ ἤξερε νὰ ρίχνῃ καὶ τὰ χαρτιά ἢ μάγισσα.. Θέ μου! Σίγουρα θὰ τὴν καταλάβαινε κι' αὐτήν.. Κ' ἡ Κλειὼ τρώμαξε τώρα περισσότερο καὶ σὰ νᾶχε πῆ δυνατὰ τίς ἀπόκρυφες σκέψεις της καὶ νᾶταν δυνατὸν νὰ τὴν εἶχε ἀκούσει κάποιος, τέντωσε τ' αὐτί της, γιὰ νὰ βεβαιωθῆ ἂν ἐκεῖνο τὸ ζῶον, ἢ δοῦλα τους, ροχάλιζε ἀκόμα.. Ναί, κοιμόταν βαθειά—

—Σηκώθηκε νὰ πάῃ στὴν καμαρὰ της. Τὸ ρολόι· στὴ γαλαρία ἔδειχνε μιὰ παρὰ τέταρτο. Κι' ἀκόμα νὰ γυρίσουν! Μὰ καλύτερα καλύτερα ν' ἀργοῦσαν.. Σὰν πῆγε νὰ κλείσῃ τὸ παράθυρο, πῆρε πάλι μιὰ βαθειὰ ἀναπνοή καὶ σὰ νᾶνοιωσε τώρα κάποια ζάλη. Τὰ βατράγια ἐκόαζαν ὀλοένα καὶ τὰ δέντρα ἐμύριζαν βαρεῖα κάτω στὸν κῆπο. Τ' αὐτιά της ἐβούιζαν σὰ νᾶχε πυρετό. Τὰ γόνάτα της ἦταν κουρασμένα καὶ χωρίς νὰ ξέρῃ γιατί, θυμήθηκε πάλι τίς ἀδελφές της... Αὐτὲς ἦταν εὐτυχισμένες, δὲν ἦταν μόνες, τόσο μόνες σὰν αὐτήν.. Κι' ὅμως ἡ ἀρχική της ἐντύπωση, πὼς κάποιον περιέμενε σὰ νᾶχε τονωθῆ περισσότερο τώρα καὶ σὰ νὰ τὴν ξεκούραζε τὸ ἀόριστο αἶσθημα, πὼς ἕνας ἀνθρώπος ἦταν αὐτὴ τὴν ὥρα μαζί της καὶ τῆς κρατοῦσε συντροφιά, κάποιος πού δὲν φαινόταν κι' ὅμως ἔνοιωσε τὴν ἀναπνοή του τόσο θερμά, τόσο κοντά της! Καὶ γιὰ πρώτη φορὰ καταλάβαινε ἀπόψε πόσο ἀγαποῦσε τὸν Ἀπόστολο, πόσο τὸν ἠθελε, πόσο—

Ἡ Κλειὼ πέφτοντας κείνη τὴ νύχτα στὸ κρεβάτι της, σὰ νὰ τὸ βρῆκε ζεστό. Μέσα στὴν ἡδονικὴ βασανιστικὴ ζάλη της, πού τὴν ἔκανε νὰ χαμογελᾷ, σὰ νὰ τὴ χάι·δευε κανεῖς μ' ἀγάπη, ἄπλωνε δειλὰ τὸ χέρι της στὰ σεντόνια κι' ἀνατιναζόταν σαστισμένη, σὰν καταλάβαινε πὼς δὲν ἦταν κανεῖς, μὰ κανεῖς στὸ πλάι· της.. Μὰ ὄχι, αὔριο μεθαύριο, σὲ μιὰ βδομάδα τὸ πολὺ θὰ τέλειωναν ὅλα... Κάποια μεσάνυχτα πού θὰ γυροῦσε ἢ μέγαιρα στὸ σπῆτι ἀπὸ τὴ βεγγέρα της, θαῦρισκε ἀδειανὴ τὴν κάμαρά της. Θὰ φώναζε, θὰ χαλοῦσε τὸν κόσμο, ἴσως νᾶδιωχνε καὶ τὴ δοῦλα, πού τὴν εἶχε γιὰ κατάσκοπο μέσα στὸ σπῆτι, μὰ ὁ ἠλίθιος ὁ Πυργῆς, μὲ τὴ χρυσὴ καδένα του, θᾶμενε γι' αὐτήν, γι' αὐτὴν τὴν ἴδια... Καὶ σὰ νὰ αἰσθανόταν ἢ Κλειὼ τὴν ἀνάγκη νὰ βεβαιώσῃ κάποιον, καὶ ἤξερε ποιόν, πὼς ὅλα θὰ γίνονταν ἔτσι, ἀγκάλιασε σφιχτὰ τὸ μαξιλάρι της καὶ χαμογελώντας εὐτυχισμένη, προσπάθησε νὰ κοιμηθῆ.

ΛΕΩΝ ΚΟΥΚΟΥΛΑΣ

ΑΜΛΕΤΟΣ ΚΑΙ ΔΟΝ-ΚΙΧΩΤΟΣ

(Συνέχεια)

Ε΄.

Ἄλλά, ἀρκετὰ ἐπεμείναμεν εἰς τὰ σκοτεινὰ σημεῖα τοῦ χαρακτῆρος τοῦ Ἀμλέτου, μὲλονότι αὐτὰ τὰ σημεῖα εἶνε τόσο περισσότερον καταληπτά, ὅσο πλησιέστερον μᾶς θίγουν. Ἄς προσπαθήσωμεν νὰ καθορίσωμεν τώρα τι εἶνε μέσα εἰς τὴν ψυχὴν του τὸ ἀνθρώπινον κ' ἐντεῦθεν τὸ ἀναλλοιώτον.

Ἐὸ Ἀμλέτος ἐνσαρκώνει τὸ στοιχεῖον τῆς ἀρνήσεως, τὸ ἴδιον ἐκεῖνο στοιχεῖον τὸ ὁποῖον ἄλλος ποιητῆς μᾶς παρουσιάζει κάτω ἀπὸ τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ Μεφιστοφελούς. Ἐὸ Ἀμλέτος εἶνε Μεφιστοφελὴς κλεισμένος εἰς τὸν στενώτερον κύκλον τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. Ὁθεν, εἰς τὸν ἥρωα τοῦ Σαίξπηρ, ἢ ἄρνησις σὰν εἶνε κακόν, παλαίει καὶ αὐτὴ κατὰ τοῦ κακοῦ. Ἐὸ σκεπτικισμὸς τοῦ Ἀμλέτου ἀμφιβάλλει περὶ τοῦ καλοῦ, ἀλλὰ δὲν θέτει ζήτημα ὑπάρξεως τοῦ κακοῦ καὶ ἀναλαμβάνει ἀγῶνα θανάσιμον ἐναντίον αὐτοῦ τοῦ στοιχείου. Ἐὸ Ἀμλέτος ἀμφιβάλλει περὶ τοῦ ἀγαθοῦ, δηλαδὴ τὸ ὑποπτεύεται, δὲν πιστεύεται, δὲν πιστεῦει στὴν πραγματικότητά του, εἰς τὴν εὐκρινειάν του, τὸ προσβάλλει, ὄχι διότι δὲν εἶνε καλόν, ἀλλὰ διότι τὸ δέχεται ὡς ὄραϊον ψεῦδος, ὡς μίαν ὄραϊαν προσωπίδα κάτω ἀπὸ τὴν ὁποῖαν καλύπτονται τὸ κακὸν καὶ τὸ ψεῦδος.

Ἐὸ Ἀμλέτος δὲν γελᾷ τὸ σατανικὸ καὶ ἄσπλαγχο γέλιο τοῦ Μεφιστοφελούς, τὸ πικρότερον χαμογελὸ του εἶνε γεμάτο μελαγχολίαν, μίαν θλίψιν ἢ ὁποῖα μᾶς ἀποκαλύπτει τοὺς πόνους του καὶ μᾶς συμφιλιώνει μαζί του.

Ἐὸ σκεπτικισμὸς τοῦ Ἀμλέτου δὲν εἶνε ἀδιαφορία, εἶνε ὅ,τι ἀποτελεῖ τὴν ἀξίαν του καὶ τὴν δύνάμιν του, τὸ καλὸ καὶ τὸ κακόν, τὸ ἀληθινὸ καὶ τὸ ψεῦδές, τὸ ὄραϊον καὶ τὸ ἄσχημο δὲν συγγέονται μέσα του εἰς κάτι τὸ τυχαῖον τὸ τυφλόν, καὶ ἄσυνείδητον. Ἐὸ σκεπτικισμὸς τοῦ Ἀμλέτου, πού ἀρνεῖται νὰ πιστεύσῃ εἰς τὴν ἄμεσον πραγματοποίησιν τῆς δικαιοσύνης, δὲν τὸν ἐμποδίζει ν' ἀποδυσθῆ εἰς ἀγῶνα ἀδυσώπητον κατὰ τῆς ἀδικίας καὶ νὰ ἀποβῆ ἕνας ἀπὸ τοὺς κυρίους προασπιστὰς τῆς ἀληθείας αὐτῆς· εἰς τὴν ὁποῖαν δὲν δύναται νὰ πιστεύσῃ ἔξ ὀλοκλήρου. Ἄλλὰ ἢ ἄρνησις ἐγκλείει ὅπως ἢ φωτιὰ μίαν δύνάμιν καταστρεπτικὴν, καὶ πὼς νὰ διατηρήσῃ τὴν δύνάμιν αὐτὴν εἰς ὅρα δίκαια, πὼς νὰ τῆς δείξῃ πού πρέπει νὰ σταματήσῃ; τί πρέπει νὰ καταστρέψῃ νὶ ὀφείλει νὰ σεβασθῆ, ὅταν τὰ δύο αὐτὰ πράγματα τὰ συνενώνῃ, δεσμὸς ἄλυτος;

Ἐδῶ ἀκριβῶς ἀποκαλύπτεται ἢ τραγικὴ ὄψις τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ὅπως πολλὰκις παρατηρήθη. Διὰ νὰ δράσῃ κανεῖς χρειάζεται θῆλῃσις, δια

νά δράση απαιτείται και σκέψις· αλλά ή θέλησις εἶνε χωρισμένη ἀπὸ τὴν σκέψιν, καὶ τὸ διαζύγιον αὐτὸ βουλήσεως καὶ σκέψεως ὅλο καὶ ὀξύνεται καθημερινῶς.

«Ἐτσι τὸ ζοηρὸ χροῶμα τῆς ἐμφύτου βουλήσεως τὸ σβύνει τ' ὠχρὸν ἀντιφάγγισμα τῆς σκέψεως» λέγει ὁ Σαίξπηρ διὰ στόματος τοῦ Ἀμλέτου.

Καὶ ἰδοὺ διατὶ βλέπομεν ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος τοὺς σκεπτικούς, τοὺς εὐσυνειδήτους Ἀμλέτους οἱ ὁποῖοι ἐννοοῦν καὶ ἐγκολποῦνται τὰ πάντα καὶ οἱ ὁποῖοι εἶνε ταυτοχρόνως ἀρηστώτατοι, καὶ καταδικασμένοι ἀπὸ αὐτὴν τὴν φύσιν τοῦ εἶναι των εἰς τὴν ἀδράνειαν ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τοὺς ἡμιπαράφρονες Δόν Κιχώττους ποὺ εἶνε χρήσιμοι εἰς τὴν ἀνθρωπότητα καὶ δὲν τὴν κάνουν νὰ προχωρήσῃ πρὸς τα ἐμπρὸς διότι μόνον ἕνα σημεῖον τοῦ ὀρίζοντος διακρίνουν, ἕνα σημεῖον τὸ ὁποῖον συχνὰ δὲν ὑπάρχει πραγματικῶς, ὅπως τὸ βλέπουν ἐκεῖνοι —

(Ἐπεται Συνέχεια)

Β. Γ. ΚΟΡΟΛΕΓΚΟ

“ΤΟ ΔΑΣΟΣ ΒΟΥΪΖΕΙ”

II

(Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο)

Ἡ μάνα κι' ὁ πατέρας μου πέθαναν πολὺ νωρὶς... Μάφησαν, μικρὸ παιδάκι, ἔρημο στὸν κόσμον. Ναι, ποὺ λές! Ὁ ἐπιστάτης, ποὺ εἶχε ὁ ἄρχοντας πάνω ἀπ' τοὺς σκλάβους, εἶπε μὲ τὸ νοῦ του «τί νὰν τὸ κάνουμε τώρα αὐτὸ τὸ μικρὸ;» Ἔ, κι' ὁ ἄρχοντας τὸ ἴδιο θὰ σκέφτηκε... Ἐτυχε νᾶρτει κείνες τὶς μέρες στᾶρχοντικὸ ὁ δασοφύλακας ὁ Ρομὰν καὶ λέει τοῦ ἐπιστάτη. «Δὲ μοῦ τὸ δίνετε τὸ μικρὸ ἐμένα; Ἐτσι καὶ γὼ θᾶξω μιὰ διασκέδαση καὶ κείνο θὰ καλοπερνάει στὸ δάσος μέσα... Αὐτὰ εἶπε ὁ Ρομὰν κι' ὁ ἐπιστάτης τοῦ λέει «πάρτο!» καὶ μὲ πήρε. Κι' ἀπὸ τότε ἀπόμεινα στὸ δάσος, ἐγὼ ποὺ μὲ βλέπετε.

Ὁ Ρομὰν μ' ἀνάθρεψε λοιπόν. Ἦταν ἕνας ἀγριάνθρωπος Θε μου καὶ φύλαγε! Γίγαντας ἴσαμε κεῖ πάνω, εἶχε κάτι μεγάλα μαῦτρα μάτια, ποὺ μέσα τους ἔβλεπε κανένας τὴν ψυχὴ του τὴ σκοτεινὴ. Ὁλη του τὴ ζωὴ τὴν πέρασε μονάχος μέσα στὸ δάσος. Κ' εἶχε, ὅπως ἔλεγε δὰ ὁ κόσμος, τὶς ἀρκοῦδες γι' ἀδέρφια του καὶ τοὺς λύκους γιὰ ἀνεψίδια. Γνώριζε ὅλα τὰ θηριὰ

καὶ δὲν τὰ φοβόταν, μὰ ἀπόφευγε ἐπίμονα τοὺς ἀνθρώπους καὶ μήτε τοὺς κοίταζε καν.... Τέτοιος εἶταν ὁ Ρομὰν — μὰ τὸ Θεό! Ὁρες — ὦρες καθὼς μὲ κοίταζε θαρρεῖς κι' ἄγγιζε τῆς γάτας ἢ οὐρὰ στὴ ράχη μου. Τόσο ἀνατρίχιασα. Μὰ ὡστόσο εἶταν καλὸς ἀνθρώπος, δὲ μπορῶ νὰ πῶ τὸ ἄδικο, μὲ τᾶίξε καλὰ καὶ μὲ νοιάζονταν, τὴν ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ! Ὁ τραχανᾶς πάντα μαγειρεμένος μὲ βούτυρο καὶ σὰν τύχαινε νὰ σκοτώσει καμμιά ἀγριόπαπια τὴν κάναμε κοκκινιστή. Ὅλα κι' ὅλα, μὰ τρώγαμε καλὰ. Αὐτὸ γὼ ξαίρω!

Ἐτσι λοιπόν ζούσαμε οἱ δυὸ μας. Σὰν ἔφευγε ὁ Ρομὰν γιὰ τὴ δουλειὰ του στὸ δάσος, μὲ κλείδωνε στὸ σπίτι μέσα γιὰ νὰ μὲ προφυλάξει ἀπ' τὰ θηριὰ. Ἀργότερα τοῦδωσαν γυναῖκα τὴν Ὁξάνα.

Ὁ ἄρχοντας τοῦ τὴν ἔδωσε. Τὸν φώναξε στᾶρχοντικὸ καὶ τοῦ λέει: «Σκέφτηκε, Ρομὰν, πὼς πρέπει νὰ παντρευτῆς!» Κι' ἀποκρίθηκε ὁ Ρομὰν μὲ τὸ πρῶτο: «Καὶ τί διάλολο νὰν τὴν κάνω γὼ τὴν γυναῖκα; Τί μοῦ χρειάζεται ὁ μπελᾶς τῆς μιὰ ποὺ δίχως αὐτὴ ἔχω παιδι κι' ἀνατρέφω; Δὲ θέλω γὼ νὰ νὰ παντρευτῶ!» Δὲν εἶχε συνηθίσει ὁ Ρομὰν νὰ νταραβερίζεται μὲ τὰ κορίτσα, γιὰ τοῦτο! Μὰ κι' ὁ ἄρχοντας εἶταν πονηρός... Σὰν τὸν θυμᾶμαι, λέω πὼς τώρα πιά δὲν ἔχει τέτοιους — δὲν ἔχει τέτοιους ἀρχόντους πιά χάθηκε ἢ γενιά τους... Νά, τοῦ λόγου σου, ἄξαφνα. Λένε πὼς καὶ τοῦ λόγου σου βαστᾶς ἀπὸ ἀρχόντους... Μπορεῖ νᾶναι κι' ἀλήθεια αὐτὸ μὰ ὡστόσο, δὲν ἔχεις μέσα σου κείνο, πὼς νὰ σοῦ πῶ, τὸ πραγματικὸ... Ἐνα παλληκάρι, σὰν ὅλον τὸν κόσμον, ἀσήμαντο καὶ τίποτα παραπάνω.

Μὰ κείνος εἶταν μὲ τὰ ὅλα τοῦ ἄρχοντα ἀπ' τοὺς παλιούς... Ναι, ποὺ λές, εἶναι στὸν κόσμον ἀνθρώποι, ποὺ τοὺς φοβοῦνται ἑκατοντάδες ἄλλοι κι' ἀκόμα πῶς!... Τώρα γιὰ γοῦστο, τὸ γεράκι καὶ τὸ κοτόπουλο: καὶ τὰ δυὸ ἀπ' ταῦτο βγαίνουν, μὰ τὸ γεράκι εὐθὺς ἀμέσως γυρεύει νὰ πετάξῃ ψηλά. Ναι! Καὶ μιὰ φωνὴ σὰ βγάλει ἀπ' τὰ ὕψη τὰ οὐράνια ποὺ στριφογυρνάει, ὄχι μόνον τὰ κοτόπουλα μὰ κ' οἱ γέριχοι οἱ κοκόροι κοιτοῦν ποὺ νὰ κρυφτοῦν.... Τὸ λοιπὸν τὸ γεράκι εἶναι, σὰ νὰ λέμε, ὁ ἄρχοντας τῶν πουλιῶν, κ' οἱ κότες οἱ μουζικοὶ τους . . .

Θυμᾶμαι, σὰ νᾶναι κείνη ἡ ὄρα, στὰ παιδιὰτικά μου χρόνια τύχαινε πολλὲς φορὲς νὰ βρίσκουμαι στὸ δρόμο. Ἐβλεπα λοιπόν τοὺς μουζικοὺς ποὺ πήγαιναν μὲ τὰ ἔλκνθρά τους φορτωμένα ξύλα. Θᾶταν καμμιά τριανταριά νομάτοι. Καὶ γροικοῦσαν ἀπὸ μακρὰ τὸν ἄρχοντα καβάλλα. Ἦταν μονάχος κἔτρεχε πάνω στᾶλόγο του, στρίβοντας τὸ μουστάκι του. Ὡ Θε μου! κακό, ποὺ πάθαιναν οἱ μουζικοὶ. Κοίταζαν ποιὸς πρῶτος ν' ἀποτραβήξει τὸ ἔλκνθρό του ἀπ' τὸ δρόμον καὶ στεκόνταν στὴ γραμμὴ μὲ τοὺς σκούφους στὰ χέρια. Καὶ σὰν γινόταν ἀφαντος στὸ γύρισμα τοῦ δρόμου τσακίζόνταν νὰ βγάξουν τὰ ἔλκνθρα καὶ τὰ ξύλα ἀπ' τὰ χιόνια καὶ νὰ προχωρήσουν,

ἐνῶ ὁ ἄρχοντας ἑξακολουθοῦσε τὸν περίπατό του. Βλέπεις γιὰ ἕναν αὐτὸν ὁ δρόμος εἶταν στενός! Καὶ τὸν εἶχαν ἕνα φόβο, τὸν τρέμαν ὅλοι, μικροὶ καὶ μεγάλοι. Σὰν κατέβαζε τὰ φρύδια του ἢ καρδιά τους ἔτρεμε, σὰ γελοῦσε χαιρόνταν ὅλοι μὰ σὰν κατσούφιαζε θλίβονταν οἰωποῦσαν. Κι' ἂν τολμοῦσε κανένας νὰν τοῦ ἀποκριθεῖ, ἔ, ἔπρεπε νὰ μὴ βραδεῖσται.

Μὰ ὁ Ρομάν, βέβαια, εἶταν μεγαλωμένος μέσα στὸ δάσος καὶ δὲν ἤξαιρε καλὰ-καλὰ πῶς νὰ φερθεῖ, γιὰ τοῦτο ὁ ἄρχοντας δὲν πολυθύμωνε μαζί του.

—Θέλω— ἑξακολούθησε ὁ ἄρχοντας—νὰ παντρευτεῖς, τὸ γιὰ τὸ ξαίρω γώ. Πάρε τὴν Ὁξάνα.

—Δὲ θέλω—ἀποκρίνεται ὁ Ρομάν—δὲ μοῦ χρειάζεται κι' ἄς εἶναι κ' ἢ Ὁξάνα! Ἄς τὴν πάρει ὁ διάολος γυναίκα του, γὼ δὲν τὴ θέλω. Τῶπα καὶ τὸ ξαναλέγω!

Ὁ ἄρχοντας πρόσταξε νὰ τὸν βασανίσουν. Τὸν ἔδεσαν τότε μὲ τὰ μοῦτρα πάνω στὸ στύλο σφιχτὰ καὶ γύμωνσαν τὴ ράχη του.

—Θὰ τὴν πάρεις, Ρομάν;

—Ἄχι.

—Μπρός!—πρόσταξε ὁ ἄρχοντας.

Κι' ἀρχίνησε τὸ μαστίγωμα. Ὁ Ρομάν εἶταν γερός μὰ ὡστόσο βαρέθηκε καὶ φώναξε.

—Πάρτε πιά. Φτάνει! Δὲν ἀξίζει τὸν κόπο γιὰ μιὰ γυναίκα νὰ τραβάω τόσο. Φέρτε τὴν νὰν τὴν πάρω, ποὺ νὰν τὴν πάρει ὁ διάολος.

Ὁ ἄρχοντας εἶχε ἀκόλουθο τὸν Ὁπανὰς Σβίδκη. Τὴ στιγμή πού βασάνιζαν τὸ Ρομάν γιὰ νὰ πεῖ τὸ ναί, εἶχε γυρίσει ἀπ' τὸν κάμπο. Σὰν ἔμαθε τὶ τρέχει, ἔτρεξε καὶ ρίχτηκε στὰ πόδια τοῦ ἄρχοντα.

—Σπλαχνικὲ ἄρχοντα—εἶπε—παρὰ νὰ βασανίζετε τὸν ἄνθρωπο, κάλιο νὰ πάρω γὼ γυναίκα τὴν Ὁξάνα. Δέχομαι ἀμέσως...

Καλὸς παῖ τοῦτος! Θέλησε νὰ δείξει προθυμία!

Ὁ Ρομάν χάρηκε, θαρρεῖς καὶ τοῦκναν κανένα δῶρο.

—Πολὺ λαμπρὰ!—εἶπε—Ποῦ ἦσαν τόση ὥρα εὐλογημένε: Μὰ κι' ὁ ἄρχοντας πάλι πάντα ἔτσι τὰ κάνει!... Δὲ ρωτοῦσε νὰ ξετάσει πρωτίτερα, μπορεῖ νὰ βρισκόταν κανένας ποὺ νᾶχε ὄρεξη γιὰ παντρεία, παρὰ βάλθηκε νὰ παντρεύει ἐμένα! Φτοῦ!... Εἶναι χριστιανικὸ τάχα, ἕνα τέτοιο φέρομο; Φτοῦ!...

Ἦταν στιγμὲς, πού ὁ Ρομάν δὲ λογάριάζε κανένα, μηδὲ αὐτὸν τὸν ἄρχοντα. Τέτοιος ἦταν! Σὰ θυμῶνε ἔπρεπε νὰ φεύγεις μακριὰ ἀπὸ τοῦτον, ὅποιος καὶ νᾶναι. Μὰ ὁ ἄρχοντας ἦταν πονηρός! Εἶχε βλέπει ἄλλο στὸ νοῦ του. Πρόσταξε νὰ ξαναδέσουν τὸ Ρομάν.

—Ἐγὼ—λέει βλάκα θέλω τὸ καλό σου καὶ σὺ ἀγριεύεις, Τώρα ζεῖς

μονάχος σὰν ἀρκοῦδα, μέσα στὸ δάσος. Κανενὸς δὲν τοῦ κάνει γούστο νᾶρται νὰ σὲ δεῖ... Κτυπάτε λοιπὸν, παιδιά, ἴσαμε πού νὰ φωνάξει ὁ ἴδιος: φτάνει... Καὶ σὺ, Ὁπανὰς τράβα, χάσου στοῦ διαόλου τὴ μάνα. Σὰ δὲ σὲ καλοῦν στὸ τραπέζι νὰ μὴ χώνεσαι μονάχος, γιὰ τὸ βλέπεις πῶς περιποιόμαστε τὸ Ρομάν. Πρόσεξε μὴν πάθεις τὰ ἴδια καὶ χειρότερα.

Μὰ ὁ Ρομάν εἶχε τρομερὰ ἀγριέψει πιά! Τοῦ τίς ἔβρεχαν ὡστόσο γερὰ, γιὰ τὸ οἴτιοι ἄνθρωποι ἦταν μαστόροι σ' αὐτὴ τὴ δουλειά, μὰ κεῖνος πολλὴν ὥρα δεχόταν χωρὶς μιλιὰ τὸ ξύλο. Ἔτριζε μονάχα τὰ δόντια του ἀπὸ πόνο! Στὸ τέλος ὡστόσο ἔχασε τὴν ὑπομονή κ' εἶπε:

—Νὰν τῶβρει ἀπ' τὸ Θεό, ὅποιος φταίει μὰ εἶναι πρωτάκουστο πρᾶμα γιὰ μιὰ γυναίκα νὰ βασανίζετε ἔτσι ἕνα χριστιανὸ καὶ νὰ μὴ μετροῦτε κᾶν τίς ξυλιές. Φτάνει! Ποὶ νὰ ξεραθοῦν τὰ χέρια σας, παληοσκλάβοι! Σᾶς δασκάλεψε ὁ σατανὰς νὰ πεθαίνετε τὸν κόσμον στὸ ξύλο. Μὰ γὼ δὲν εἶμαι κανένα δεμάτι στᾶλῶνι νὰ μὲ κάμειτε λυῶμα. Ἄφοῦ εἶν' ἔτσι καλὰ λοιπὸν, παντρεύουμαι. Μὰ ὁ ἄρχοντας γελοῦσε:

—Τώρα λοιπὸν εἶμαστε σύμφωνοι!—εἶπε—Τώρα μολονότι δὲ θὰ μορρεῖς νὰ καλοκάτσεις στὸ γάμο σου, μὰ θὰ χορέψεις μιὰ χαρά...

Εἶχε γούστο ὁ ἄρχοντας, μὰ τὸ Θεὸ σοῦ λέω. Μονάχα ὕστερα τὴν ἔπαθε ἄσχημα. Νὰ μὴν ἀξιῶναι ὁ μεγαλοδύναμος κανένα χριστιανό! Νὰ φυλάει καὶ νὰ σκεπάζει τὸν καθένα, ὅποιος καὶ νᾶναι. Ἔτσι πού λές...

Καὶ λοιπὸν αὐτὸν τὸν τρόπο πάντρεψαν τὸ Ρομάν. Ἐφερε τὴ γυναίκα του δῶ χάμου. Στὴν ἀρχὴ τὴν γκρίνιαζε ἀδιάκοπα γιὰ τὸ ξύλο ποῦ φάγε ἐξ αἰτίας τῆς.

—Δὲν ἀξίζει τὸν κόπο—ἔλεγε—γιὰ τὰ μούτρα σου νὰ τραβήξω τέτοιο μαρτύριο.
(Ἔχει συνέχεια)

ΑΠΟ ΤΑ «ΣΩΝΕΤΑ ΤΗΣ ΠΕΘΑΜΕΝΗΣ ΝΙΟΤΗΣ»

Θ'.

Μὲ ἀθώρητα φτερὰ πετάει στὸ αἰθέριον
Τοῦ Πόνου ἢ Σκέψη, ἢ τόσο θλιβερὴ,
Καὶ, ὑψόνοντας στὸ ὠραῖο ἄστέρι χέρια
Λευκὰ, τρεμογελάει σὰ νὰ θαρεῖ

Χαρὲς ἀγνώριστές της... Στέκει ἱέρεια
Κάποιον Ναοῦ δλοφώτιστου. Θαρεῖ,
Πῶς πλήθρη ἀγγελοκάμωτα ἦρθαν ταίρια
Προσκυνητὲς της καὶ ἄνθινα φορεῖ...

Κι' ὁμως ὁ Σκέψη! Μήτ' ἔχεις φτερόσει,
Μηδὲ τὰ μέλη μου ἄφησες στιγμὲς:
Τὸ θαῦμα ἢ Λύρα σοῦ εἶχε δώσει

Στοῦ Ὁραίου τὴν ἀγκάλη ὅπου οἱ ὄρμες
Τῆς Σάρκας ξεθωρρίζουν ἢ ἔχουν σβύσει,
Σὰ νέφη, πού ἀρμενίζουσιν πρὸς τὴ δύση...

Σπέτσες

Γ. ΠΕΡΓΙΑΛΙΤΗΣ

Μ. ΦΙΛΗΝΤΑ

ΤΟ Β ΤΗΣ ΟΔΥΣΣΕΙΑΣ

Κι ὡς και τούτη τὴν πονηριά ἤβρε νὰ μᾶς γελάσει.
 Στημόνι ἀφοῦ ἔστησε τρανὸ τῶφαινε στὸ παλάτι,
 ψιλὴ δουλειά, μακρὸ πανί, κέφτυς ἔτσι μᾶς εἶπε: 95
 «Παλληκάρια μνηστῆρες μου, ἀφοῦ ὁ Δυσσέας ἐχάθη,
 παντέξτε, ὅσο κιᾶν βιάζεστε γιὰ γάμο μετὰ μένα,
 ὡς νὰ τελέσω σάβανο τοῦ ἥρωα τοῦ Λαέρτη
 — μὴ μοῦ πὰν στὰ χαμένα τὰ νήματα — γιὰ τὴν ὥρα
 ποὺ θὰ τὸν ξαπλώσει ἄπνογο ἢ μοῖρα τοῦ θανάτου 100
 ἢ μάβρη, μὴ μοῦ κλώσει ψεγάδια καμιὰ στῆ χώρα,
 ἂν κείτεται ἀσαβάνωτος, ποὺ εἶχε ἀποχτήσει πλήθια».
 Ἔτσι ἔλεε κὲμᾶς πείθονταν ἢ ἀντρικὴ καρδιά μας.
 Τότε ὀλημερὶς ὕφαινε τὸ μέγα τὸ στημόνι,
 μὰ ὀλονυχτὶς τὸ ξέφτυνε μὲ τὰ δαδιὰ κοντὰ της'
 ἔτσι τρία χρόνια κόμπωνε τοὺς Ἀχαιοὺς κὲγάλα, 105
 μὰ ἂν ἦρθε ἢ τέταρτη χρονιά κῆρθανε οἱ ἐποχές της,
 τότες πὰ εἶπε μᾶς το μιὰ γυναῖκα, ποὺ ἤξαιρέ το,
 και πᾶμε και τὴν πιάνουμε, τὴν πᾶνι ποὺ ξέφταε'
 κἔτσι ἀναγκάστη, θέλοντας και μὴ, νὰ τὸ τελειώσει, 110
 Και τώρα ἔτσι ἀποκρίνονται σὲσένανε οἱ μνηστῆρες
 νὰ ξαίρεις το και σύ, και νὰ τὸ ξαίρουν κιδλοὶ οἱ ἄλλοι.
 Στείλε πίσω τὴ μάνα σου και πῆς της νὰ παντρέψει
 μὲ ὅποιον τῆς λείει ὁ κύρης της και φκαριστιέται ἀτῆ της.
 Μὰ κόμη ἀνίσως τῶν Ἀχαιῶν τοὺς γιούς θὰ βασανίζει 115
 πολὺν καιρὸ τέτοια ἔχοντας στὸ νού της (ποὺ περίσσια
 τῆς ἔδωσ' ἢ Ἀθηνᾶ, ὠραῖες χειροτεχνίες και φρένα,
 μὰ και ἔργατα, ποὺ οὐδ' ἀκουστὰ δὲν ἔχουμε ὅστα τώρα
 νᾶξαιρε ἄλλη καμιὰ, μηδὲ ἀπὸ τὶς παλιὲς ἐκείνες,
 ποὺ ἄλλοτες ζοῦσανε ὠραιοπλέξουδες Ἀχαι' ἰάδες
 Τηρῶ, κι Ἀλκμήνη κῆ Μυκῆνη με τὴν πᾶνι στεφάνι, 120
 καμιὰ ἀπ' ἀφτες δὲν ἤξαιρε ὅσα ξαίρει ἢ Πηνελόπη)
 μᾶλῆθεια ἀφτὸ δὲν εἶναι ὀρθό, ποὺ ἔβαλε μὲ τὸ νού της,
 γιὰτι τόσο θὰ τρώνε ἀφτοὶ και χτήματα και βιό σου,
 ὅσο τέτοια φρονήμα θὰ ξακολουθάει ἐκείνη
 νᾶχει, ποὺ τὴν πᾶνι βάζουν της οἱ θεοὶ μέσα στὰ στήθια 125

μεγάλη φήμη παίρνει ἀφτὴ μὰ ἔσὺ πολὺ βιό χάνεις.
 Κὲμῆς οὔτε στὰ ἔργα μας θὰ πᾶμε, μὰ οὔτε ἀλλοῦθε,
 προτοῦ δὰ ἀφτὴ νὰ παντρεφετῆ μ' ἐκείνον ποὺ θελήσει.
 Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος σὲκείνον ἀποκρίθη: 130
 Ἄντινος, τρόπος δὲν εἶναι νὰ διώξω ἀπὸ τὸ σπίτι
 ἄθελά της ἀφτὴν, ποὺ εἶμαι γέννημα ἀνάθρεμμά της,
 ἐνῶ λείπει ὁ πατέρας μου, — ζῆ; πέθανε; δὲν ξαίρω —
 κείναι κακὸ νὰ πλερώνω πολλὰ στὸ γέρο Ἰκάριο,
 ἂν διώξω θεληματικὰ τὴ μάνα μου ἀπ' τὸ σπίτι'
 ἄσε ποὺ κιᾶπ' τὸν κύρη μου τότες κακὰ θὰ πάθω,
 κιᾶλλα θὰ δώσει μου ὁ Θεός, 'τι θὰ μὲ ρίξει ἢ μάνα 135
 στῶν Ἐρινύων τὴν κάταρα φέβγοντας ἀπ' τὸ σπίτι,
 θᾶξω και τὴν καταλαλιά τοῦ κόσμου, ὅστε ἐγὼ τέτοια
 λόγια ἄπρεπα ἀπ' τὸ στόμα μου ποτές μου δὲ θὰ βγάλω.
 Μὰ ἂν ἢ δικὴ σας ἢ καρδιά γιὰ τὰ καμώματά σας
 ντρέπεται, ἀπ' τὰ παλάτια μου φεβγάτε, κι ἄλλα σύρτε
 νὰ βρῆτε φαγοπότια ἐσεῖς, ξοδέβοντας δικὰ σας 140
 πράματα, κατὰ ἐναλλαγὴ στὰ σπίτια τὰ δικὰ σας.
 Μὰ ἂν πάλι και σᾶς φαίνεται, καλύτερο πὼς εἶναι
 ἀφτὸ και προτιμότερο; ἐνοὺς ἀντρός τὸ ἔχει
 νὰ σκορπάτε ἀτιμώρητα, κουρέβετε; μὰ ὡστόσο
 ἐγὼ θὰ κραῶ μου βοηθοὺς τοὺς θεοὺς τοὺς ἀναιώνιους,
 κιᾶμποτε ὁ Δίας νᾶδινε νὰ γδικιωθοῦνε τὰ ἔργα,
 κἔτσι ἄξεπλήρωτα κἔσεῖς μέσα ἐκεῖ νὰ χαθῆτε». 145
 Ἔτσι εἶπεν ὁ Τηλέμαχος, κι ὁ βοερός ὁ Δίας
 ἀπ' τὴν ψηλὴ βουνοκορφή τρῶστειλε νὰ πετᾶνε
 δυὸ ἀητούς, κιᾶφτοὶ πετούσανε ὁ ἓνας κοντὰ σιδὸν ἄλλον
 πᾶνου στοῦ ἀγέρα τίς πνοὲς μᾶπλωμένες φτεροῦγες'
 μὰ ἂν ἦρθαν στῆς πολύφωνης τῆς συναξῆς τὴ μέση, 150
 ἐκεῖ στριφογυρῖσανε και συχνὰ φτερουγίσαν
 θωρώντας τὰ κεφάλια ὀλωνῶνε μ' ὀλέθριο βλέμμα,
 κιᾶλληλοσκίζοντας με τὰ νύχια τὰ μάγουλά τους.
 κοντὰ στοὺς λαιμοὺς ὠρησαν δεξιὰ, πᾶνου ἀπ' τὰ σπίτια
 καιπὸ τὴν πόλη ἀπόρησαν ὡστόσο ἀφτοὶ γιὰ τὰ ὄρνια, 155
 ποὺ τᾶειδαν με τὰ μάτια τους; κιᾶνάδειψαν στὸ νού τους
 τὰ ὅσα νὰ γίνουν μέλλουνταν; κείπε τους ὁ Ἀλιθέρης
 ὁ γέρος ἥρωας, ὁ γιὸς τοῦ Μάστορα, ποὺ ἐπέρνα
 ὅλους του τοὺς ὀμήλικους στὸ γινώρισμα τῶν ὄρνιων,

στο νά μαντέβει, δλόσωστα. Καί ὄρθα φρονώντας εἶπε
 «Τώρα λοιπὸν ἀκούστε με, Θιακήσιοι, ὅτι κἄν πῶ σας,
 καί στοὺς μνηστήρες πιδὸν πολὺ ἀφτὰ μὴνῶ καὶ λέω,
 'τι σάφτουνὸς κυλάει κακὸ μεγάλο· κἰὸ Δυσσέας
 δὲ θά μείνει πολὺν καιρὸ μακρυνὰ ἀπ' τοὺς ποθεινοὺς του
 μὰ ἴσως κἰόλας ἐδῶ κοντὰ κάπου ὄντας ἐτοιμάζει 165
 σ' ὄλους ἀφτούς μοῖρα κακῆ καὶ φόνο, καὶ πολλοὶ ἄλλοι
 θά κακοπάθουν ἀπὸ μᾶς, πὸν εἶναι στ' ὄραιο τὸ Θιάκι.
 'Αλλὰ πολὺ πρῶτύτερα ἄς βάλουμε στὸ νοῦ μας
 τὸ πῶς νὰ τοὺς μολοῖσουμε· ὥστόσο δα κἰατοῖ τους
 ἄς πάφουνέ, 'τι ἄσφαλα ἀφτὸ πιδὸ ὠφέλιμο τοὺς εἶναι,
 γιατί ἐγὼ δὲ μαντέβω ἀνήξαιρα, μόνον τὰ ξαίρω
 καλὰ, τί καὶ σέκείνονε, λέω κἰόλα τελειωθήκαν
 ὡς τα εἶπα του, ὅταν μάρκαραν οἱ 'Αργῖτες για τὴν Ἴλιο
 καὶ πῆε κἰαφτὸς μαζί τους, ὁ πολύβουλος Δυσσέας·
 τοῦλεα: ἀφου πάθει πολλα κακα καὶ τοὺς συντρόφους
 χάσει ὄλους, θα διαγύρει ἐδῶ στὰ εἴκοσι τα χρόνια 175
 ἄγνωστος σὲ ὄλους· καὶ νὰ δα πὸν βγαίνουνε ὄλα τώρα»
 Καὶ τοῦ ἀποκρίθη ὁ Ἐβρύμαχος τοῦ Πόλυβου τὸ τέκνο·
 «'Αμε, ὠρε γέρο, σπῖτι σου, μάντεβε [τοὺς παιδιούς σου
 μὴν πάθουνε κάνα κακὸ κατόπι, μὰ για τοῦτα
 ἐγὼ εἶμαι πολὺ πιδὸ καλύτερος ἀπὸ τὰ σένα 180
 μαντεφτής, κἰόρνια δὰ πολλὰ κάτω ἀπ' τοῦ ἡλιοῦ τὸ φέγγος
 γυρνᾶνε, μὰ ὄλα δὲν εἶναι μαντεψιμιὰ· ὁ Δυσσέας
 χάθη μακρυνὰ· ἄμποτε καὶ σὺ νὰ χάνουσουν μαζί του
 'τι τότες δὲ θά μπόραες τόσες νᾶλεες προφητεῖες
 οὐδ' ἔτσι τὸν Τηλέμαχο νὰ ξάφτεις στὸ θυμὸ του
 γδεχόμενος στὸ σπῖτι μὴ σοῦ στείλει κάνα δῶρο.
 Μὰ ἴσα καὶ πέρα θὰ σ'τὸ πῶ καὶ βέβαια ἀφτὸ θὰ γίνει·
 ἂν σὺ, πὸν ξαίρεις τὰ παλιά καὶ τὰ πολλὰ, ἐρεθίζεις
 τὸν ἄγουρο πλανώντας τον μὲ λόγια, νὰ θυμῶνει,
 πρῶτα γιαφτὸν τὸν ἴδιονε πολὺ ὄχληρὸ θὰ νᾶναι 190
 καὶ γέρο, ἐσὲ θὰ ρίζουμε ζημιὰ, πὸν νὰ σοῦ καίγει
 σάν τὴν πληρώνεις, καὶ καημὸ νὰ τῶχεις στὴν ψυχὴ σου.
 Καὶ τὸν Τηλέμαχο μπρὸς ὄλους θὰ τὸν ὀρμηνέψω,
 τῆς μάνας του νὰ πεί ἀνοιχτὰ νὰ πάγει στοῦ γονιοῦ της,
 κἰαφτοὶ γάμο θὰ κίνουνε καὶ δῶρα θὰ ἐτοιμάσουν,
 'τι δὲν πιστέβω νὰ παρατηθοῦν τὴν ἀρραβῶνα

τὴ δύσκολη οἱ γιοὶ τῶν 'Αχαιοῶν· κανεὶς δὲ μᾶς φοβίζει,
 οὔτε δὰ κἰὸ Τηλέμαχος, ἂν καὶ πολλὰ τὰ λέει. 200
 οὔτε τὴν ἀξεπλήρωτη ψηφοῦμε ἐμεῖς μαντεία
 πού, γέρο, μάταια φλυαρεῖς, κἔτσι πλιὸ σὲ μισοῦμε.
 καὶ τᾶγαθὰ κακὰ θα τρώγονται οὐδὲ καὶ θα γίνεῖ
 ἀποζημίωση καμιά ὅσο ἔτσι ἀργοποραί
 τὸ γάμο ἀφτὴ στοὺς 'Αχαιοὺς, κἔμεῖς ἀκαρτερόντας 205
 ὄλοχρονὶς γιαφτὴν τὴν ὀμορφιὰ ἔχουμε συνέριο
 κἔτσι δὲν πὰ νὰ πάρουμε ἄλλες πὸν μᾶς ταιριάζουν».·
 Κἰὸ γνωστικὸς Τηλέμαχος πάλι ἔτσι τοῦ ἀποκρίθη:
 'Εβρύμαχε, κἰόλοιο οἱ ἄλλοι ἐσεῖς, περήφανοι μνηστήρες,
 για τοῦτα πια δὲ σᾶς παρακαλῶ, οὔτε καὶ σᾶς κρένω, 210
 'τι τώρα ἀφτὰ τὰ ξαίρουν πια κἰὸ θεοὶ κἰὸ 'Αχαιοὶ ὄλοι,
 μὰ ἐμπρὸς δόστε μου γρήγορο πλοῖο καὶ εἴκοσι συντρόφους,
 πὸν νὰ μολοροῦν νὰ μὲ περνοῦν ἐδῶ κἔκει ὄπου θέλω,
 γιατί θὰ πάω στὴ Σπάρτη καὶ στὴν ἀμμόστρωτη Πύλο
 νὰ μάθω ἂν θᾶρθει ὁ κύρης μου, πὸν χρόνια τώρα λείπει,
 ἂν κάνας θνητὸς τίποτε μοῦ πεῖ, ἢ σάν ἀκούσω
 θρῦλο, ἀπ' τὸ Δία πῶρχεται, πὸν φέρνει τὰ χαμπάρια.
 Κἰ ἂν εἶν' κἰακούσω δὰ πὼς ζῆ κἔρχεται μου ὁ πατέρας,
 τότες, ἂνκαὶ εἶναι βάσανο, παντέχω ὡς ἕνα χρόνο
 ἀκόμα· κἰὰν πὼς πέθανε μάθω καὶ πὰ δὲν εἶναι, 220
 ἀφου διαγείρω τότε στὴν ἀγαπητὴ πατρίδα,
 τοῦ στήνω τοῦμαπα ἀθροίζοντας χῶμα, καὶ τὰ ἐπιτάφια
 δῶρα πολλὰ, ὄπως πρέπει του, παντρέβω καὶ τὴ μάνα».

HENRI DE RÉGNIER

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ

Ὁ Ἔρωτας ἀμίλητος, συμβουλευτής ὁ Χρόνος
στεύουν ὄρθοι, στὸ τζάκι ἔμπρὸς, ὁ ἓνας πλάι στὸν ἄλλο
κι' εἶνε μὲς στὸν πρασινωπὸ καθρέφτη σταυρωμένα
τοῦ Ἔρωτα ἢ φτερούγα, μὲ τὸ δρέπανο τοῦ Χρόνου.

Κατάκοπη ἢ φτερούγα. Ὁ Χρόνος τοῦ Ἔρωτα μιλάει
καὶ πότε εἶνε στριγγή ἢ φωνή καὶ πότε εἶνε ὄλη γλύκα.
καὶ τὸ παιδί ἀντιστέκεται κι' ὁ γέρος πεισματώνει,
μὰ τὸ παιδί, σὰν Ἔρωτας, δὲ θέλει νὰ τὸν νιώσει.

Πολύφωτα στὴν ὄροφή, στὸ πάτωμα κεντίδια
σὰν ἀστραπὲς ποῦ θὰ φανοῦν καὶ ρόδα ποῦ θ' ἀνθίσουν!
καθρέφτες ποῦ ἀποροῦν κι' ἀναρωτᾷ ὁ ἓνας τὸν ἄλλον.

Τὰ ἔπιπλα σφίγγουν τὰ στρεβλά, συμμαζωμένα πόδια
ἢ πόρτα εἶνε γεροτὴ κι' ὄλα προσμένουν τὴν Ἑλπίδα,
ποῦ τὰ φτερά τὰ τέφρινα, χρυσὰ ξερεὶ ν' ἀλλάζει.

ΜΙΧ. ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΣ

CHARLES BAUDELAIRE

LA FONTAINE DE SANG

Κάποτε ἀκούω κυματιστὰ νὰ τρέχει ἐντὸς μου τὸ αἷμα,
παρόμοια αὐτὸ μὲ μιὰ πηγὴ ποῦ ρυθμικὰ στενάζει.
Μὲ θερσίμα ἀδιάκοπο τὰκούω καθάρια ἐγὼ νὰ τρέχει,
μὰ τὴν πληγὴν ἀνώφελα ψάχνωμαι ὀλοῦθε νάβρω.

Ἄπὸ τὴν πόλη ἀνάμεσα, σὰ μέσα σὲ κονίστρα,
δρομάει αὐτὸ καὶ σὲ νησιὰ τοὺς δρόμους μεταλλάζει,
ἐνῶ τοῦ κάθε πλάσματος τὴ δίψαν ἀποσβήνει,
τὸν κόσμον ὄλο βάφοντας μὲ πορφυρένιο χρῶμα.

Μὲ πλανερὰ κρασιὰ συχνὰ γύρευα νάφιονίσω,
μιὰ μέρα μόνο, τὸ βραχνὰ ποῦ μάποσώνει ἀγάλια:
φλέγει τὰ μάτια τὸ κρασί, κάνει ταῦτι πιδ φίνο!

Μὲς στὴν ἀγάπη ἐγύρευα νάβρω ἀπολήσιμο ὕπνο,
ὅμως ἢ ἀγάπη εἶναι γιὰ μὲ μιὰ κοίτη ἀπὸ βελόνια,
ποῦ στίς σκληρὲς τίς κορασιὲς νὰ τὴν τρυγοῦν ἐδόθη!

Μετάφραση Κ. ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ

ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ

«ΜΥΣΤΙΚΗ ΦΩΛΗΑ Μυθιστόρημα Δ. Κοκκίνου Ἔκδοσις «Ἐκλεκτὰ Ἔργα» Βασιλείου—Σύγχρονα ἦθη.

Ἐνα καλὸ μυθιστόρημα μπορεῖ νὰ πῆ κανένας πὼς εἶναι μιὰ ὀλόκληρη ζωὴ. Γιατὶ στὸ μυθιστόρημα μπορεῖ ἄνετα ὁ συγγραφέας νὰ ξεσκεπάσῃ στὰ μάτια μας τίς πιδ μυστικές, τίς πιδ ἀπόκρυφες πτυχὰς τῆς ψυχῆς του καὶ τὸ σπουδαιότερο μ' ἓναν τέτοιο τρόπο ποῦ νὰ μὴ φαίνεται πὼς ἔμεσολάβηθησε προσπάθεια γιὰ τὴ συνθετικὴ ἀπόδοσις τῶν ἐντυπώσεων καὶ τῶν συγκινήσεων του. Στὴν ποίησις χρειάζεται ὑπερβολή, χρειάζεται περισσότερη τέχνη ἀπὸ ὄλα τ' ἄλλα εἶδη, χρειάζεται ἀκόμα αὐτοσυγκέντρωσις τέτοια ποῦ ἀποκλείει λεπτομερῆ περιγραφὴν. Στὸ διήγημα πάλι χρειάζεται κάποια ἀφηγηματικὴ διάθεσις κ' ἓνας ἐκούσιος ἐντοπισμὸς τοῦ συγγραφέα ποῦ ἀποκλείει τὴ φυσικὴ, τὴν ἀδιάσπλη ἐξέλιξις τοῦ θέματος, σ' ἓνα πλατύτερο περιβάλλον. Γι' αὐτοὺς λοιπὸν τοὺς λόγους ἓνας καλὸς συγγραφέας, πλουτισμένος ἀπὸ συγκινήσεις, μεστωμένος ἀπὸ πείρα καὶ προικισμένος ἀπὸ θαθεῖα παρατήρησις μπορεῖ σ' ἓνα μυθιστόρημα νὰ μᾶς δώσῃ ἓναν ὀλόκληρο κόσμον, μιὰ δάκαιρη ζωὴ.

Καὶ δὲν αἰσθάνεται κανένας δυσχέρεια νὰ ὁμολογήσῃ μὲ ὄλη του τὴν καρδιά πὼς «ἢ Μυστικὴ Φωληὰ» τοῦ κ. Κόκκινου εἶναι ἀσφαλῶς ἓνα ἀπὸ τὰ μυθιστορήματα ποῦ ἔχουν τὸ περιεχόμενον ποῦ ζητᾶμε. Ἡ «Μυστικὴ Φωληὰ» εἶναι διβλίον ποῦ θὰ ζήσῃ. Γιατὶ δὲν ἔχει μέσα του περιγραφή τῆς ἐπιφάνειας, περιγραφή τῶν ἡθῶν, ὅπως συμβαίνει μὲ ἄλλα μυθιστορήματα. Ὁ κ. Κόκκινος τὸναντίον σὲ μιὰ ὑπόθεσις τῆς σύγχρονης ἐποχῆς μὲ τύπους καλοβαλμένους καὶ ζωντανούς, χρωματισμένους μὲ εἰλικρίνεια καὶ ζωηρότητα κατορθώνει νὰ μελετήσῃ σὲ μεγάλη ἔκτασις τὰ σύγχρονα ἦθη, τὴν σύγχρονη ζωὴ, τίς σύγχρονες ιδέες.

Δὲ φανταζόμεστε καθόλου εὐκολο ἓνα τέτοιο ἔργον. Γιατὶ γι' αὐτὸ χρειάζεται ψυχικὸτητα ποῦ δὲν τὴν ἔχουν ὄλοι ὅσοι ἀποφασίζουσι νὰ γράψουσι ἓνα ἔργον. Καὶ εἶναι ἀλήθεια πὼς ἀκριβῶς ἢ ψυχικὸτητα διακρίνει κυρίως τὸν κ. Κόκκινον. Ὅλα τ' ἄλλα περιγραφὴ τῶν εἰκόνων, ἀφήγησις, δράσις, τοῦ ἔργου σὲ δευτέρη μοῖρα. Κι' ἀπάνω ἀπ' ὄλα ἢ ψυχικὸτητα τοῦ συγγραφέα, ποῦ ξεχειλίζει σὲ πολλὰ μέρη, μὰ ἰδιαιτέρα ποῦ ξεσπάει σ' ἓνα πραγματικὸν καὶ μέγαλον λυγμὸν, ὅταν ὁ εὐγενέστερος τύπος τοῦ ἔργου ὁ Μαυροστέργιος σκέπτεται νὰ φωνάξῃ πρὸς τὸν κόσμον «Φτάνει πιδ ἢ παγερὴ ἀδιαφορία ποῦ σᾶς ἀποκτηνώνει.—Ἀνοίξετε τὰ μάτια σας ἄνθρωποι καὶ κοιτάξετε ὁ ἓνας τὸν ἄλλον, λάβετε γνῶσιν τῆς ἀθέατης πληγῆς ποῦ ἔχει

αὐτὸς ποὺ περνᾷ πλάι· σας... Λίγο περισσότερη ἀγάπη, λίγο περισσότερο ἐνδιαφέρον κλπ.» Ὅμοια καὶ ἡ σκηνὴ τῆς ἐξομολόγησής ποὺ κάνει ἡ Λίζα στὸν Μαυροστέργιο γιὰ τὸ παρελθόν της κρύβει μέσα της μιὰ ἀληθινὴ ψυχικὴ θύελλα ἀπὸ τίς πιὸ δυνατὲς ποὺ διαβάζει κανένας. Ἀλλὰ καὶ σὲ πόσα ἄλλα σημεῖα ὁ κ. Κόκκινος δὲ μᾶς ἔδωσε περιγραφικὰ εἰκόνες μὲ θαυμαστὴ δύναμη ποὺ ἀφίνουν ζωηρὴ τὴν ἐντύπωση, Ἡ σκηνὴ ὅπου ὁ Μαυροστέργιος ἀποκτᾷ τὴ Λίζα γιὰ πρώτη φορὰ στὸ Φάληρο καὶ ἡ σκηνὴ τοῦ ἀπογυμνώματος τῆς δακτυλογράφου γιὰ νὰ κερδίση μὲ ὑστεροβουλία τὰ χρήματα ποὺ θὰ τῆς χρειαζόνταν ποιοὺς ξέρει γιὰ ποιὲς σκληρὰς ἀνάγκες εἶναι μ' ἕναν τέτοιον παραστατικὸ τρόπο γραμμένες, μὲ μιὰ τέτοια καλὴ ψυχολόγησι τῆς στιγμῆς ποὺ ἀλήθινά ἀποτελοῦν ὑποδείγματα κατὰ τὴ γνώμη μας.

Ὁ τύπος τοῦ Μαυροστέργιου, τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὴ σοβαρὴ, τὴν ἀληθινὴ διάθεσι τῆς ζωῆς, τοῦ νέου μὲ τισγερὲς ἀρχὰς καὶ τὸν ἀληθινὸ ἔρωτα, ἡ Ἑλενα, ὁ τύπος τοῦ παραμελημένου κοριτσιοῦ τῆς ἐποχῆς μας μὲ τίς στρεβλωμένες καὶ ἀφύσιες ἰδέες τοῦ ποὺ παραγνωρίζει τίς ἀληθινὰς γραμμὰς τοῦ γυναικείου προορισμοῦ γιὰ νὰ καταστραφῇ μὲ τὸν τραγικώτερο τρόπο, ὁ Σμαρᾶς ὁ ἀνήθικος καὶ ἰσχυρὸς ἀνθρωπος τῆς ὕλιστικῆς ἐποχῆς μας, ἡ Λίζα ὁ συνηθισμένος τύπος τῶν γυναικῶν ποὺ δὲν ἀνήκουν στὸν ἑαυτὸ τους καὶ τόσα ἄλλα πρόσωπα ποὺ μᾶς παρουσιάζει εἶναι ὅλοι τύποι μελετημένοι, ἰσορροπημένοι τεχνικά, χωρὶς καμμιά ὑπερβολή, χωρὶς καμμιά προτίμησι τοῦ συγγραφέα.

Ἐπιαναλαμβάνουμε πὼς ὁ κ. Κόκκινος μᾶς ἔδωσε ἕνα μυθιστόρημα ἀρτιο σὲ ὅλα τὰ σημεῖα. Ἐνα μυθιστόρημα ποὺ δὲν ἔχει μόνον προορισμὸ νὰ μᾶς δώσῃ τὴν εὐχάριστη συντροφιά του γιὰ ὠρισμένες ὥρες, ἀλλὰ ἕνα ἄλλο ποὺ μᾶς ἀναλύει τὰ αἰσθημάτα μας, τίς ἰδέες, τοὺς πόθους μας, τὴ ζωὴ μας μὲ τρόπο ἀντικειμενικὸ καὶ σκόπιμο.

Καὶ ἀπὸ τὴν ἀποψη αὐτὴ βρίσκουμε πὼς τὸ μυθιστόρημα τοῦ κ. Κόκκινου πλεονεκεῖ ἀπὸ τὸ μυθιστόρημα τοῦ Δημητρακοπούλου. Γιατὶ τὸ μυθιστόρημα τοῦ Δημητρακοπούλου μὲ τὴ χάρη τοῦ συγγραφέα του, μὲ τὸ εὐχάριστο πνεῦμα του, μὲ τὴ λιτότητα τῆς ψυχολογικῆς περιγραφῆς του εἶναι πιὸ τερπνὸ καὶ ἠθογραφικώτερο μπορεῖ νὰ ποῦμε, μὰ τὸ μυθιστόρημα τοῦ Κόκκινου, ἐσωτερικώτερο καὶ μὲ περισσότερο βάθος μᾶς φαίνεται νᾶντι πιὸ ἀναλυτικὸ καὶ πιὸ ἀνθρώπινο.

Γ. Κ. ΣΤΑΜΠΟΛΗΣ